

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tamara Boni-Kuzma

Državlјanska vojna v Siriji – odnosi med notranjimi in zunanjimi akterji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tamara Boni-Kuzma

Mentor: izr. prof. dr. Žiga Vodovnik

Državlјanska vojna v Siriji – odnosi med notranjimi in zunanji mi akterji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

V spomin na tiste, ki so bili prizadeti v Sirski vojni. Spomin na tiste, ki se za ceno lastnega življenja borijo za svobodo.

Zahvala staršem in sestrama za podporo in spodbudo v vseh težkih trenutkih mojega življenja. Hvala, ker niste nikoli obupali.

Zahvala dediju Matiji za finančno pomoč in podporo v teku študija.

Louai, hvala, da si ob meni, ko te potrebujem.

Zahvala mentorju izr. prof. dr. Žigi Vodovniku za potrpežljivost in koristne napotke pri pisanju diplomske naloge.

Državljska vojna v Siriji – odnosi med notranjimi in zunanjimi akterji

Marca 2011 so v okviru arabske pomladi izbruhnili množični protesti in demonstracije v številnih večjih mestih Sirije, ki so nasprotovali avtoritarnemu režimu sirskega predsednika Bashar al Asada. Protesti so se sprva začeli mirno, zaradi nezadovoljstva ljudstva z dogajanjem v Siriji in želje po izboljšanju položaja prebivalstva. Sirija se je hitro znašla v državljanski vojni, ki traja še danes. Pri tem se spori niso rešili, samo še bolj poglobili. Vojno so podprli številni zunanji akterji z dostavljanjem materialnih vojaških in denarnih sredstev. Sirija je hitro postala območje bojov za konkurenčne interese na Bližnjem vzhodu. Interesi zunanjih akterjev se razlikujejo, kar je opredeljeno tudi v diplomskem delu. Cilj diplomskega dela je raziskati vzroke, ki so vplivali na razvoj državljanske vojne. Vojna je od začetka povzročila veliko materialno škodo, zaradi katere sedaj najbolj trpijo prebivalci. Veliko ljudi je umrlo, mnogi so bili primorani zapustiti domove in številni so bili tarča terorističnih napadov. Vojna v Siriji ni več le politični ali vojaški spopad, razvila se je na stopnjo družbenega problema.

Ključne besede: avtoritarni režim, državljanska vojna, Sirija, notranji akterji, zunanji akterji.

Civil war in Syria: internal and external relations

In March 2011 during Arabic spring, mass protests and demonstrations burst out in several Syrian cities. The demonstrators were opposing the authoritarian regime of Syrian president Bashar al Assad, who caused enormous public dissatisfaction and desire for improving their situation. Although the demonstrations started peacefully, they soon turned into civil war that still lasts, whereas disputes only deepened. The war was supported by several foreign actors who were delivering military supplies. Consequently Syria became war zone for foreign interests in the Middle East. Aim of my diploma thesis is to research causes that influenced the development of Syrian civil war. From the beginning, the war has caused enormous material damage that resulted in suffering of Syrian citizens. Many have died or were forced to leave their homes due to war and terrorist attacks. Syrian war is not only political and military, but also social engagement.

Key words: authoritarian regime, civil war, Syria, internal actors, external actors

KAZALO

1	UVOD	6
2	METODOLOGIJA.....	9
	2.1 Opredelitev problema in cilj proučevanja	9
	2.2 Teze naloge	9
	2.3 Metodologija	10
	2.4 Struktura	11
3	ZGODOVINA.....	12
	3.1 Od francoskega mandata do neodvisnosti	12
	3.2 Sirija pod vodstvom Hafeza al Asada in stranke Baas	15
	3.3 Prevzem oblasti Bashar al Asada	17
4	NOTRANJI AKTERJI	20
	4.1 Arabska pomlad.....	20
	4.2 Delovanje notranjih akterjev.....	22
5	ZUNANJI AKTERJI	25
	5.1 Regionalni akterji.....	25
	5.2 Globalni akterji	30
6	SKLEP.....	36
7	LITERATURA.....	41

1 UVOD

»Hoteli smo več svobode in vsaj malo dostojanstva. Dobili smo bombe in smrt. Zdaj se ne borimo več za višje cilje, ampak le za preživetje.. / /... Po bombardiranju smo zdaj vsi enotni. Borili se bomo do smrti. Naša usoda je v božjih rokah« lokalni trgovec Ahmet (Videmšek 2013, 141).

Ljudje smo po naravi usmerjeni živeti v skupnosti in imamo željo po pripadnosti. Začne se pri majhnih vzorcih, kot so družine, krogi poznanstev, religije in na koncu pripadnost državi. Želimo si živeti v sožitju in hkrati v enakopravnosti, v kateri imamo možnost do uveljavitve lastnih pravic. Vodi nas želja po svobodnem odločanju in vplivu na dogajanje v skupnosti. Pri omejevanju osnovnih človekovih pravic pričnemo z dvomi in nasprotovanji v odločitve državnega vrha. Ko pa dogajanje v državi privede do strogih omejitev interesov prebivalstva, revščine in brezposelnosti, se na podlagi nezadovoljstva oblikujejo ideološke vstaje in demonstracije proti državnemu političnemu sistemu. Težko je verjeti, da sedanji čas, ki ima številne diplomacije in mednarodne mirovne sporazume, lahko privede do državljanske vojne. Pa vendar konflikt v Siriji ni edini primer, kjer se na podlagi diplomacije ne najde rešitev med režimom in prebivalstvom.

Sirska državljanska vojna je spor med dolgoletno vladno službo in tistimi, ki si želijo spremembe v državnem sistemu. Družina Asad je na oblasti v Siriji od leta 1917. Sprva je predsedoval Hafez al Asad sedaj pa njegov sin Bashar al Asad. Sirija je z novim predsednikom Basharjem bila v skladu z režimom deležna neoliberalne ekonomske reforme. Ta reforma je poslabšala razlike v bogastvu kar je v kombinaciji z recesijo in več zaporednih let suše vodilo k širjenju arabske pomladi v Sirijo. Po vzoru arabske pomladi, ki se je širila leta 2011 po Bližnjem vzhodu, so se protesti in oboroženi spopadi proti Basharju al Asadu stopnjevali. Vse bojujoče se strani so prejele znatno podporo tujih udeležencev, kar je sprva mirne proteste preoblikovalo v proxy vojno regionalnih in vodilnih svetovnih velesil. Državljsanska vojna se je oblikovala na podlagi anti-režimskih vstaj proti krutemu, barbarkemu, nasilno zatiranemu načinu vladanja družine Asad. Sirija je v osnovi degenerirala etnične pripadnosti in sprte arabske države, ki so tekmovala za oblast. Ubitih je bilo več kot 220 tisoč ljudi, sto tisoč je ranjenih, skoraj polovica sirskega prebivalstva je bila prisiljena zapustiti svoje domove in več kot štiri milijone Sircev je pobegnilo v druge države. Masovno kršenje človekovih pravic,

hudodelstvo zoper človeštvo in visoka stopnja vojnega zločina so bili prisotni v sirskega konflikta. Sirija je postala država z največjo humanitarno dramo v 21. stoletju.

Zdi se, kot da se je Sirija, ki je včasih veljala za državo z najbolj stabilnim sistemom na Bližnjem vzhodu zrušila v enem dnevu. Humanitarna pomoč, ki jo prejemajo, ni rešitev za končanje krize. Vsakodnevna arena spopadov med uporniki in režimskimi silami postaja krutejša ter krši meje vojaškega in humanitarnega prava. Nobena stran ni pripravljena popustiti pri tem pa največ škode utrpijo civilisti. Ideja modernih doktrin je večja dostopnost do informacij, ki naj bi omogočale boljše mednarodno sodelovanje in zmanjšale verjetnost konflikta v mednarodnem sistemu. Sirska državljanska vojna je najbolj dokumentiran konflikt v zgodovini in mu še ni videti konca. Od leta 2011 je bil sirskega konflikt priča vpletenosti različnih mednarodnih akterjev, vključno z vladnimi in nevladnimi organizacijami, katere omogočajo sledenje nasilja s strani opozicije in vladnih sil kot tudi preprodaji orožja in vključevanju tujih borcev. Konflikt ne vključuje več samo sosednjih držav Sirije in regionalnih sil, temveč tudi zahodne države in številne borce. Rešitvam in idejam, ki se potegujejo za hitro sporazumno končanje sirske državljanske vojne, nasprotujejo ravno številna zaveznitva. Močni regijski in globalni akterji so skoraj enakopravno porazdeljeni na bojujoče se strani, kar otežuje ukrepanja in nemoč mednarodne skupnosti. Kot sirskega režim so tudi uporniki sedaj ujeti v boju za preživetje, zato ni prostora za kompromise. Zunanji akterji obeh strani obravnavajo konflikt kot dramo z eksistencialnimi posledicami za svojo strateško pozicijo in so zato odločeni, da preprečijo izid vojne, ki bi bil za njih neugoden. Zunanji akterji vplivajo diplomatsko, finančno in vojaško ter s tem preprečujejo končanje bojev na politični in na vojaški ravni. Glavni spori v sirskega konfliktu se sedaj strogo navezujejo na boj za regionalno vodstvo in vpliv, rivalstvo med Združenimi državami Amerike in Rusijo ter Kitajsko, na jedrskega moč Irana, kurdskega vprašanje, povečanje nasilja in slabšanje življenjskih pogojev v Evropi. Finančna in vojaška pomoč katero se namenja Siriji s strani zunanjih akterjev ima potencial, da ohranja vojno na sirskega območju. Ob tem se pogloblja regionalna sovražnost med sunitskimi in šiitskimi pripadniki muslimanov. Državljsansko vojno v Siriji se obravnava kot igro ničelne vsote, kjer je uspeh enega avtomatični poraz drugega.

Številne analize sirskega krize in vojne poudarjajo politične rešitve, strukturne nestabilnosti in odgovornosti vpletenih zunanjih akterjev. Sama se bom v diplomskem delu osredotočila na proučevanje uporov in nasprotovanja, ki so bila prisotna še pred samim začetkom

državljske vojne. Pri iskanju rešitve razvojnega procesa sirske državljske vojne se moramo vrniti na začetek, slediti razvoju in razumeti ideološki vzrok nastanka le-tega. V diplomskem delu bom ugotavljala, kaj so bili vzroki, ki so vplivali na oblikovanje državljske vojne. Ravno na podlagi vzrokov lahko iščemo rešitve državljske vojne, preprečimo nadaljnje vojaške spopade in masovne migracije.

Regionalne in svetovne sile, vključno z Iranom, Turčijo, arabskimi zalivskimi državami, Rusijo, Združenimi državami Amerike, so se odzvale že na same začetke sirske vstaje med arabsko pomladjo leta 2011. Njihova vpletenost v razvoju konflikta v Siriji je odvisna od lastnih interesov in perspektiv. Orožje, politična podpora in vojaška okrepitev, katero so ponudili zunanji akterji, so prispevali k okrepitvi in nadaljevanju bojev v Siriji vse do danes. Sirske vladne sile so se prvih uporov obranile s pomočjo Irana in libanonskih pripadnikov Hezbolah, kasneje z intervencijo Rusije. Z pripadniki anti-asadovih sil so se prve povezale Turčija, Savdska Arabija in Katar. Kasneje so na njihovo stran v polni podpori pristopile še Združene države Amerike in številne ekstremistične skupine. Posamezne skupine imajo lastne interese v boju za oblast v Siriji, med Rusijo in Združenimi državami Amerike pa se bje hladna vojna, ki se dogaja na sirske območju (Humud in Nikitin 2015). V diplomskem delu bom tako izpostavila interese in ambicije posameznih vpletenih akterjev v konfliktu ter njihove odnose in vpliv. Vpletene akterje bom proučevala ločeno, razdeljene v tri skupine, notranje akterje, zunanje regionalne akterje in zunanje globalne akterje. Med posameznimi bom iskala način povezave s sirske konfliktom in razloge. Vse skupaj bom povezala in ugotavljala, ali se je vojna oblikovala na podlagi delovanja notranjih akterjev ali na podlagi delovanja zunanjih akterjev.

2 METODOLOGIJA

2.1 Opredelitev problema in cilj proučevanja

Osrednja pozornost v diplomskem delu je namenjena analizi razvoja državljanske vojne v Siriji. Vojna v Siriji že od samega začetka ni bila samo državni problem. Vpletenost zunanjih akterjev v vojni se pojavlja že od protestov oziroma že v času pred sirskim konfliktom. Namen naloge je ugotoviti, kaj so glavni povodi, ki so oblikovali ljudske vstaje v sirskih mestih in kako ter zakaj so se razvili oboroženi spopadi.

Cilj diplomskega dela je preučevanje vzrokov, ki so sprožili državljansko vojno v Siriji. Da bi razumeli, kaj se je dejansko dogajalo v Siriji, moramo razložiti teoretične predpostavke. Ugotavljal bom, ali se je vojna oblikovala s strani notranjih akterjev v Siriji, ali so povod za vojno oblikovali zunanji globalni akterji. V diplomskem delu bom analizirala na eni strani notranje akterje – avtoritarnost političnega sistema v Siriji in šibko državnost ter na drugi strani zunanje akterje – interese po bogastvu s sirsko nafto in geopolitični položaj Sirije v povezavi z mednarodnimi odnosi. Za lažje razumevanje same teme bom predstavila razvoj politične ureditve v Siriji, izpostavila konflikte med Sirijo in drugimi akterji ter podala informacije vpletenih akterjev v aktualni vojni. Sirija je območje, kjer se bojuje večje število akterjev. Posamezni akterji želijo z vojno v Siriji uveljaviti lastne interese. Skozi diplomsko delo bom proučevala raznolikost interesov posameznih akterjev in ugotavljala, za kaj se posamezni borijo.

2.2 Teze naloge

Cilj diplomske naloge je ugotoviti, ali se je državljanska vojna oblikovala na podlagi notranjih akterjev ali zaradi vpletenosti zunanjih akterjev. S prvo tezo *državljska vojna v Siriji kot rezultat zgodovinskih dejanj znotraj Sirije* želim dokazati, da se je državljanska vojna začela na podlagi notranjih akterjev. Po zgledu arabske pomladi, ki je najpomembnejša vodstvena sila 21. stoletja sestavljena iz niza demonstracij in protestov, so se v Siriji oblikovale ljudske vstaje, katere je vodila želja po spremembi dolgoletnega avtoritarnega režima in posledično želja po spremembi samega vodstva režima družine al Asad. Nalogo bom podkrepila z dodatno tezo, ki se bo navezala na *vmešavanje zunanjih akterjev v sirsko državljansko vojno, ki so pripomogli k oblikovanju vojne na več ravneh*. Z drugo tezo želim izpostaviti raznolikost

interesov v sirski vojni s strani notranjih in zunanjih akterjev. Ne gre več le za boj med vojno za svobodo in vojno politično prevlado. Sprva mirni protesti proti sirskega režimu so z intervencijo zunanjih akterjev oblikovali žariščno točko v Siriji, kjer poteka tudi globalna vojna za nafto in med verskimi prepričanji.

2.3 Metodologija

Diplomsko delo bo teoretične narave, podprto z različnimi družboslovnimi pristopi.

Glede na izbrano temo, zastavljene teze in cilje diplomskega dela bom uporabila kvalitativno metodo raziskovanja. Na podlagi zgodovinske in ideološke pogojenosti dela bom poskušala odgovoriti na vprašanja, zakaj in kako, kakšni so motivi oziroma vzorci državljanske vojne v Siriji. V delu se bodo prepletale tri raziskovalne metode: zgodovinska, deskriptivna in primerjalna. Za analizo in interpretacijo mi bo v pomoč uporaba izbranih sekundarnih virov. Sklicevala se bom na že obstoječe slovenske in tuje študije, zgodovinska dela, znanstvene članke, statistične podatke in vladna poročila.

Prvi del diplomske naloge bo osredotočen na proučevanje zgodovinskega ozadja. Z zgodovinsko raziskovalno metodo bom podrobneje predstavila zgodovinski razvoj avtoritarne režima pod vodstvom družine al Asad in sirsko religijsko zavest. Zdi se mi pomembno izpostaviti zgodovinski razvoj dogodkov v Siriji, s pomočjo katerih bom prikazala smisel ljudske vstaje, katere namen so bile spremembe v samem državnem političnem sistemu.

V drugem delu bom z uporabo deskriptivne metode predstavila prva uporniška dogajanja, ki so spreobrnila mirne protestne shode v oborožene spopade in posledično v državljansko vojno.

V tretjem, zadnjem delu diplomskega dela bom z metodo analize in deskripcije predstavila procese in dejstva, ki nakazujejo vpletenost posameznih notranjih in zunanjih akterjev k oblikovanju državljanske vojne v Siriji. Uporaba primerjalne metode bo bistvena, saj bom primerjala vojne interese notranjih in zunanjih akterjev in tudi interese posameznih skupin.

Pri obravnavanju izbrane literature bom poskušala biti čim bolj objektivna, kajti bistvo same strokovne literature se razlikuje glede na politično in ideološko pripadnost avtorjev oziroma organizacij. Na podlagi rezultatov bom lahko sprejela ali zavrgla zastavljene teze.

2.4 Struktura

Za razumevanje sirskega konflikta je potreben pregled zgodovinskega dogajanja na sirskega območju in razvoj avtoritarnega režima v Siriji. V tretjem delu bom zelo kratko predstavila zgodovino razvoja osvajanj, ki so potekala na sirskega območju in podrobno moderno zgodovino Sirije od francoskega mandata iz leta 1920 naprej. Skozi zgodovinski vidik bo prikazana sirska neodvisnost, moč alavitov, prevzem oblasti stranke Baas in Hafeza al Asada ter prihod Bashar al Asada na oblast.

Četrto poglavje je namenjeno interpretaciji notranjih akterjev. Poglavje bo razdeljeno na dva sklopa; prvi sklop se bo navezoval na predstavitev ljudskih anti-režimskih vstaj, pod imenom arabska pomlad ter delovanje notranjih akterjev, ki so vplivali na oblikovanje demonstracij in posledično državljanske vojne. Beseda bo tekla o primarnem notranjem akterju Bashar al Asadu in njegovem odločanju v času predsedovanja. Drugi sklop bo medsebojno primerjal delovanje in interese notranje delujočih akterjev.

V petem poglavju bo diplomsko delo namenilo pozornost zunanjim akterjem. Zunanji akterji bodo prikazani v dveh skupinah. V prvi skupini bodo regionalni akterji, ki posredno ali neposredno vplivajo na dogajanje v Siriji. Med regionalne akterje sodijo Turčija, Irak, Iran, Libanon, Katar, Izrael in Savdska Arabija. Drugo skupino bodo sestavljali akterji na globalni ravni: Združene države Amerike, Rusija in Kitajska. Predstavljena bo vpletenost posameznih akterjev, njihovi interesi in načini (so)delovanja v sirskega konfliktu.

Zadnje, šesto poglavje bo vsebovalo kratko analizo ugotovitev diplomskega dela. Objektivno, na podlagi izbranega znanja bodo utemeljene zastavljene teze. Podani bodo rezultati in zaključki diplomskega dela.

3 ZGODOVINA

Državlјanska vojna v Siriji poteka že peto leto in kljub več sto tisočim mrtvih in uničenju države spor še ni bližje rešitvi. Vojna vključuje zelo kompleksno politično dinamiko tako v regiji kot zunaj nje. Da bi lažje proučevali koncept sirskega problema, moramo poznati sam zgodovinski razvoj Sirije. V diplomskem delu se bom na kratko osredotočila predvsem na razvoj političnega sistema in dogodkov, ki mi bodo v oporo pri nadaljnjem raziskovanju. Izpostavila bom sirska neodvisnost, razvoj dominantnosti stranke Baas in družine Asad ter prisotne upore s strani sirskega prebivalstva. Sirska kriza ni samo podaljšek arabske pomladi, ima veliko širše ozadje in zgodovinski kontekst, v katerem je vloga velikih sil zelo pomembna. Sirijo lahko obravnavamo kot prostorski produkt porazdelitve kopnega, katerega so si po drugi svetovni vojni delile britanske in francoske kolonije. Pomembnost Sirije narašča v geografskem smislu, saj dominira prevlado izvozne poti zemeljskega plina preko Sirije v evropske države.

Sirija velja za tranzitno državo, katero so prečkali številni osvajalci v prizadevanju za moč in bogastvo. Po krščanski dobi Sirije so oblast prevzeli Arabci in Sirija je vzcvetela v gospodarsko, politično, duhovno in kulturno središče. Arabsko-islamska moč, sestavljena po vzorcih različnih dinastij, ni mogla vzdržati pritiska evropskih in turških interesov na sirske območju. Ob koncu 11. stoletja so svojo kampanjo v regiji prevzeli križarji. Invazija križarjev se je končala z vdorom turških osvajalcev na sirska območja leta 1616. Nastajajoče nacionalne države v Evropi so se borile proti turškim širitvam. V 19 stoletju je Napoleon vodil evropski kolonializem v severni Afriki in na Bližnjem vzhodu. Francoski, britanski in italјanski okupatorji so si razdelili območja v regiji (McHugo 2014). Sirijo lahko označimo za stičišče treh kontinentov, na katere razvoj so vplivale številne kulture. Zaradi ugodnega strateško-geografskega položaja je bilo območje Sirije vedno točka spopadov in želja po oblasti.

3.1 Od francoskega mandata do neodvisnosti

Bližnji vzhod, kot ga poznamo danes, je nastal iz odločitev, ki so se oblikovale med in po prvi svetovni vojni. Svetovna vojna je bila priča razpadu Otomanskega cesarstva, v skladu s katerim je živela večina arabskih držav in jim je služil kot neke vrste zaščita pred

evropskim vplivom. Prisotnost Velike Britanije in Francije je močno vplivala na preoblikovanje mirne province Otomanskega cesarstva v manj stabilne in mednarodno eksplozivne države Bližnjega vzhoda. Francozi so s svojim vplivom na Bližnjem vzhodu želeli ohraniti stabilnost sirskih katoličanov, pridobiti strateško in gospodarsko bazo v vzhodnem Sredozemlju ter preprečiti širitev arabskega nacionalizma.

Po razpadu Otomanskega imperija so se za porazdelitev ozemlja na Bližnjem vzhodu pogajale Rusija, Francija in Velika Britanija. Rusija si je prizadevala prodreti do turškega morja pod pretvezo, da želi zaščititi pravoslavne v Turčiji. Francija je svoj interes na Bližnjem vzhodu videla v zavzetju območij Sirije, Libanona in Palestine. Britanski interes je bil zasesti ozemlja Bližnjega vzhoda, ki bi jim omogočala prehod do Indije. Pred tem je oblast že prevzela v Egiptu, na Cipru in obrobju Rdečega morja. Sporazum Sykes-Picot, podpisan maja 1920, je določil, da Veliki Britaniji pripadata območje Iraka in Palestine, Franciji pa večinski del območja Sirije. Velika Britanija je pridobila pot do Indije, dostop do nafte in priložnost za vzdrževanje ravnotežja moči na Bližnjem vzhodu; Francija si je prisvojila strateško in ekonomsko bazo (Joundi 1972).

Francija je v Siriji uporabljala politiko deli in vladaj. Cilj Francije je bil delovati kot samostojna politična enota v Siriji. Grožnja francoskim interesom je predstavljal arabski nacionalizem, ki je bil razširjen pretežno med sunitško muslimansko skupnostjo. Da bi blokirali sirsko nacionalno identiteto, je francoski organ sprva razdelil območje Sirije na več delov. Delitev območja ni zadostovala in francoski organ je izkoristil manjšinske skupnosti: krščansko skupnost, alavitsko skupnost in Druze. Francoska politika je bila jasna; če organ mandata ni mogel prekiniti nacionalističnega gibanja-sirske enotnosti, je moral posredovati v samo notranjost arabske zavesti. Alaviti in Druzi kot heterodoksni arabski skupnosti, sta pod francoskim mandatom dobili več individualnosti in hkrati več svobode in vpliva. V nasprotju z alaviti, je bila motivacija sunitov graditi na arabski nacionalnosti in neodvisni Siriji kot nasprotovanje francoski vladavini na sirskih tleh. Alaviti so s svojo avtonomijo uspešno izpodbijali sirsko nacionalno miselnost. Z manjšinsko zavestjo, verskimi razlikami, regionalnim separatizmom in segregacijo so alaviti imeli škodljiv vpliv na sirsko politično življenje tudi po francoskem mandatu (Fildis 2011). V času francoskega mandata je bilo ustvarjenih več posameznih držav, ki so bile prej združene v eno državo, imenovano Velika Sirija. Med njimi so najpomembnejše

država Libanon, država alavitov in država Druzov. Namen delitve sirskega ozemlja je bil predvsem izkoriščanje sektaštva Sirije. Vendar pa so bile skoraj vse sirske sekte sovražne do francoskega mandata, kar je razvidno iz številnih uporov v vseh novo-nastalih držav, ki so zavračale prisotnost francoskega mandata.

Načelo mandata je delovanje razvite države kot 'mentorja' manj napredni državi v razvoju demokratične samouprave. Gre za formalno usposabljanje za zagotovitev neodvisnosti. V nasprotju s kolonijo je mandat uradni in začasni dogovor, čeprav je njegova dolžina nedoločena. Francoski mandat je bil določen za dobo treh let. Njegov namen je bil nuditi pomoč pri razvoju Sirije kot neodvisne države. Francija je svoj mandat na bližnjevzhodnem območju izrabila kot imperialno premoženje. Vzpostavljala je sirske meje in določala oblike sirske uprave. Leta 1926 je Sirska ustavodajna skupščina oblikovala ustavo Sirije. Ustava je bila sestavljena iz 115 členov, zgledovala se je po evropskemu demokratičnemu sistemu. Najpomembnejši točki ustave sta bili združitev celotnega ozemlja Sirije in potrditev enakosti državljanov vseh verskih prepričanj. Če bi bila ustava sprejeta s strani Francije, bi to pomenilo konec mandata. Francija je sirske ustavo zavrnila in uvedla svojo ustavo v Siriji, s katero je še okrepila svoja pooblastila in moč. Po dvajsetih letih francoskega mandata je Sirija ostala brez neodvisne samouprave in zemeljske enotnosti. Francija je izrabila mandat za lastne strateške, ekonomske in ideološke namene. Britanci so prisilili francoske čete k evakuaciji iz Sirije. Sirija je po več letnem oviranem razvoju enotne uprave pridobila neodvisnost 17 aprila 1946 kot politično nestabilna država (Fildis 2011).

Politična nestabilnost Sirije po razglášení neodvisnosti je bila vzporedna egipčanski politiki. Val arabskega nacionalizma združi Sirijo in Egipt v Združeno arabsko republiko, ustanovljeno 1. februarja 1958. Vodstvo prevzame egipčanski predsednik Gamal Abdel Naser; sirske politične stranke prenehajo delovati. Združitev ni delovala, kot je bilo zamišljeno. Po vojaškem udaru v Damasku 28. septembra 1962 Sirija izstopi iz Združene arabske republike in ponovno vzpostavi Sirsko arabsko republiko. Nestabilnost političnega sistema je prisotna vse do nadaljnjega državnega udara 8. marca 1963, ko skupina vojaških in civilnih članov združijo stranko Baas ter prevzamejo nadzor nad vsemi izvršilnimi in zakonodajnimi oblastmi. V maju 1964 je predsednik Amin Hafez razglasil začasno ustavo, katera dodeljuje Nacionalnemu svetu revolucije zakonodajalsko

funkcijo in imenuje predsedniški svet, kateremu je zaupana izvršilna oblast. Triindvajsetega februarja 1966 skupina vojaških častnikov zapre predsednika Amina, razveljavi začasno ustavo in imenuje novo vlado, ki deluje pod nadzorom stranke Baas. Leto kasneje, po porazu v šest dnevni vojni Sirije in Egipta proti Izraelu, v Siriji oslabi radikalni socialistični režim. Zaradi nestrinjanja v vladi in tudi znotraj vladajoče stranke Baas je 13. novembra 1970 minister za obrambo Hafez al Asad, izvedel vojaški udar, s katerim je prevzel vlogo predsednika sirske vlade (Coleman 2015).

Socialna in ekonomska zaostalost, pokrajinski pogled na svet, etnične in verske delitve in dolgoletni spori so vplivali na oslabele države na regionalni in mednarodni ravni. Posledice teh frustracij so bile politična nestabilnost, drobljenje vojaških izdatkov in neuskkljene gospodarske politike na državnem in globalnem nivoju. Ob prisotnosti stranke Baas na oblasti je Sirija pričela z razvijanjem močne kombinacije vojaške in politične impotence.

3.2 Sirija pod vodstvom Hafeza al Asada in stranke Baas

S prevzemom oblasti v Siriji je Hafez al Asad hitro utrdi svojo oblast in kontrolo. Stranka Baas je bila imenovana za zakonodajalca s 173-člansko zasedbo. V tej zasedbi je stranka Baas pridobila 87 sedežev; ostali sedeži so bili porazdeljeni med manjše stranke in organizacije. V marcu 1971 je nacionalni referendum potrdil oblast Asada in ga izglasoval za predsednika Sirije. Asad je leto kasneje ustanovil Nacionalno progresivno fronto, koalicijo stranke pod vodstvom stranke Baas. Hkrati je Asad poveljeval tudi vojski, za katero je porabil velik delež sirske gospodarske vire. Sirska vlada je bila v tistih letih upravičena do vojnega prava zaradi dogajanja v Izraelu (izraelska okupacija na Golenski planoti), Libanonu in zaradi terorističnih skupin (muslimanski fundamentalisti in iraški radikali). Vlada je likvidirala vse, ki niso priznavali moči in statusa stranke Baas in njenih politik. Glavna opozicija stranki se je oblikovala s strani sunitskih muslimanov, ki zavračajo temeljne vrednote programa alavitske stranke Baas. Zaradi režimskega zatiranja se je februarja 1982 oblikovala vstaja Muslimanske bratovščine v mestu Homs. Vlada v odgovor uniči mesto s topniškim obstreljevanjem, pobije okoli 20.000 ljudi. Od takrat so bile javne manifestacije in anti-režimska delovanja še bolj omejena. Predsednik Asad poostri svoj avtoritarni in korupcijski režim. Kljub institucijam demokratičnega

sistema predsednik obdrži svojo vlado trideset let. Asad je bil za predsednika države izvoljen na petih volitvah (Coleman 2015). V svojem času vladanja je želel doseči politično stabilnost v Siriji. Državljeni so Asada videli kot očeta vseh Sircev kljub temu, da je vladal s terorjem, ustanovil tajno policijo in manipuliral z družbenimi skupinami. Hafez al Asad je pomembne vojaške in varnostne položaje dodelil pripadnikom lastne manjšinske skupnosti, alavitom.

Stranka Baas je bila ustanovljena po sirski neodvisnosti 7. aprila 1947. Sprva je delovala na podlagi kmečkega gibanja, kasneje je razširila socialno osnovo in politični program na vplivne družine. Radikalna ideologija in agenda socialnih reform je bila privlačna predvsem med mladimi iz različnih manjšin, pretežno alavitom in Druzom. Stranka Baas temelji na združitvi dveh elementov: vse arabski ideologiji in socializmu. Smisel vsearabske ideologije je združitev vseh Arabcev, ki po pripadnosti skupnega jezika in kulture tvorijo en narod oziroma eno državo. Deluje v marksistično-leninističnem smislu. Nacionalizirala je banke in podjetja, dobila monopol nad mednarodno trgovino ter ustanovila lastno institucijo. Načelo stranke si je prisvojil Hafez al Asad vključno z notranjo legitimnostjo sirskega režima. Asad je s popravljeno socialistično ekonomsko politiko vzpostavil zavezništvo z buržoazijo. Leta 1970 je Sirija doživela gospodarski razcvet z odprtjem trga zunanjemu svetu. Asadov režim je investiral v infrastrukturo, gradnjo komunale, zdravstveni sektor in izobraževalni sistem. Od takrat je bila država v znamenju pragmatizma, katerega cilj je bil ohranjati moč in stabilnost. Namesto liberalizacije so Sirci dobili predsedniško monarhijo. Vse arabska ambicija ni bila uspešna. V stranki Baas nikoli več ni bilo govora o arabski enotnosti (Wieland 2007). Alaviti, sicer kmečko prebivalstvo, so bili prevzeti z elementi socializma, ki so temeljili na ideologiji stranke Baas. To je delovalo kot spodbuda za registracijo v članstvo Baas. Med letoma 1966 in 1970 so več kot 65 odstotkov vojaškega poveljstva sestavljali pripadniki alavitov. Kljub temu, da sunitski vojaki še danes prekašajo alavitske v činih in bojnih sposobnostih, imajo alaviti ključne položaje in realno vojaško moč, med-tem ko so sunitskim pripadnikom dodeljene manj pomembne vloge. Družina Asad pa ni popolnoma izolirala sunitske skupnosti. Sunitske elite (podjetniki in bogataši iz vplivnih družin) so imele cenjen socialni status v vladi. Hafezova najbolj zaupna svetovalca sta bila pripadnika sunitskega bloka. Bashar se je poročil s premožno pripadnico sunitov

Asmo al-Akras (Qaddour 2013). Sirija sicer nikoli ni razvila totalitarnega načina vodenja, je pa postala avtoritarni sistem in močno varovana država pod vodstvom Hafez al Asada. Hafezov režim je bil oseben, Sirija je postala Sirija al Asad.

Hafezovo trideset-letno vladanje se najbolje pokaže v prvem desetletju in sicer v počasnem napredku ekonomskega stanja države. Z uspešnim prehodom kmetijstva v industrijsko in storitveno gospodarstvo se počasi dvigne stopnja rasti Sirije. Napredovanje se kaže v krepitvi gospodarske samostojnosti države in širjenju njenega javnega sektorja. Hafezu je uspelo ohranjati visoko avtonomnost Sirije, ki je ostala neodvisna od mednarodnih institucij. V letu 1980 je mogoče opaziti porast vojaško-trgovskega kompleksa, ki je omogočal izoblikovanje novega delovnega razreda z zahtevo po večji svobodi interesov kapitala.

3.3 Prevzem oblasti Bashar al Asada

Hafez al Asad je po skoraj tridesetih letih predsedovanja preminil junija 2000. Po le nekaj urah po objavi Hafezove smrti je sirski parlament spremenil ustavo. Znižal je minimalno zahtevano starost predsedniških kandidatov iz 40 na 34 let. V dveh tednih sta stranka Baas in parlament imenovala Basharja, sina Hafeza al Asada, kot edinega primerne kandidata. Na referendumu 17. julija 2000 je bil Bashar al Asad z 97,3 odstotki izglasovan za naslednjega predsednika države. Bashar je s predsedniškim mandatom podedoval vse položaje, ki si jih je pred njim lastil oče. Postal je glavni poveljnik sirske vojske, generalni tajnik stranke Baas in vodja Progresivne nacionalne fronte. Moč Basharja izhaja iz različnih virov. Prvič, postal je predsednik države, in drugič, je član alavitske sekte, kateri pripada oblast nad stranko Baas (Volker 2014). Bashar je podedoval avtoritarni režim, v katerem je oblikoval številne nove družbeno-ekonomske in demografske izzive. V prvem desetletju 21. stoletja je režim pričel z izvajanjem obsežnih neoliberalnih gospodarskih reform, vključno s privatizacijo državnih podjetij, najemnih zamrznitev v državni upravi in rezanjem subvencij (De Juan in Bank 2015). Bashar je na začetku svojega vladanja poudarjal, da je v Siriji potrebna modernizacija, boljše tehnološke veščine in večja odprtost svetu. Izpostavil je politične spremembe z idejo 'demokratskega mišljenja' in 'načela sprejemanja tujih mnenj'. Demokratična načela ne smejo temeljiti na zahodnih idejah demokracije. Nova

demokratična načela se morajo oblikovati znotraj sirskih institucij in morajo biti prilagojena arabskemu načinu življenja in kulturi. Tradicionalno je Sirija država kmetijskega gospodarstva. Kmetijski sektor je pred vojno predstavljal dobro četrtno BDP in je zaposloval 30 odstotkov prebivalstva. Zaradi geografske lokacije Sirije je imela trgovina pomembno vlogo v sirski ekonomiji. Od leta 1958 je nafta postala glavni faktor sirskega državnega zaslužka. Naftni sektor in proizvodnja nafte je zaposlila 13 odstotkov delovne sile in proizvedla 29 odstotkov BDP. Basharjeve prioriteta je bila uvedba novih reform. Prvi izziv mu je predstavljal ustvariti *delovna mesta*. Populacija v Siriji se je večala: govorimo o mladi populaciji, kjer je 52 odstotkov prebivalstva mlajšega od 20 let. Drugi izziv se je navezoval na *odvisnost od naftnih prihodkov*. Približno 60 odstotkov izvoza, 12 odstotkov BDP in 50 odstotkov javnih prihodkov je bilo odvisno od proizvodnje nafte. Posledično je bil namen povečati proizvodnjo in izvoz nafte za ustvarjanje rasti in stabilizacije trgovske bilance. Tretji izziv je bil spodbujati *privatni sektor* in četrto ustvarjati *socialno stabilnost*. Socialna stabilnost bi zmanjšala število revnih in povišala število izobraženih. Modernizacija postane Basharjevo vodilo vladanja (Perthes 2004). Basharjev vzpon moči leta 2000 je prebudil velika pričakovanja v Siriji – v luči mladega voditelja, ki je bil seznanjen z zahodnim razmišljanjem in načinom življenja, se je oblikovalo upanje po revoluciji in spremembah v sirski politiki.

Ko je Bashar podedoval očetovo moč, je sprva ni imel namena izkoristiti in izvajati v taki meri, kot je to naredil oče. Basharjeva vladavina ni dosegla reformacijskega gibanja. Upi za politične reforme se niso izpolnili, avtoritarna narava politik in gospodarstva v Siriji je ostala nedotaknjena. Mednarodno se je Sirija osamila, delno zaradi domače stagnacije in delno zaradi zatiranja opozicije. Le nekaj mesecev od Basharjevega ustoličenja se je razvila vojna za mir med Sirijo in Izraelom. Sirija je bila izpostavljena tudi glede palestinskega vprašanja in sodelovanja v Iraški vojni. Zaradi posredovanja v vojaških spopadih je Bashar večino državnih dohodkov namenil vojski. Štiri letna suša, ki se je začela leta 2006, je povzročila propad več kot 800 000 kmetij. Na nekaterih področjih se je kmetijstvo preprosto ustavilo, na drugih področjih so kmetje pridelali le 25 odstotkov pridelka. Več kot 85 odstotkov živine je pomrlo zaradi lakote in žeje. Posledično se je tisoče kmetijskih družin množično preselilo v večja mesta z željo po zaposlitvi na skoraj neobstoječih delovnih mestih. Statistike ocenjujejo, da je suša več kot 10 milijonov

Sircev pripeljala do meje skrajne revščine (Ziser 2007). Ena večjih izgubljenih možnosti za uspeh Basharja je poskus doseči sekularno gibanje civilne družbe. Basharju se je zožil krog zaupanja; na pomembnih položajih so ostali le pripadniki alavitov in člani družine Asad. Posledično tradicionalna sirska koalicija danes predstavlja velik del opozicije.

4 NOTRANJI AKTERJI

Val nezadovoljstva s prvotnimi režimi se je razširil z več severnoafriških in bližnjevzhodnih muslimanskih držav na vzhodne. Nekatere je ta val težko zadel, nekateri so preživeli in v nekaterih je val še vedno prisoten - ne le zaradi nezadovoljstva ljudi ampak tudi zaradi geopolitičnih in geostrateških interesov notranjih in zunanjih sil. Nasilno in krvavo vstajo v Siriji je mogoče obrazložiti le s proučevanjem obeh, sirske ljudske volje in vpletenosti velikih sil.

4.1 Arabska pomlad

Arabski diktatorji, generali in kralji so si prisvojili zelo visoke položaje in funkcije v posameznih arabskih državah. Odstranitev starih voditeljev ali vsaj poskusi odstranitve, niso pripomogli k odpravi avtoritarnih režimov. Arabci so želeli spremembe. Želeli so demokracijo brez diktatorskih voditeljev in dinastij. V Siriji je Hafez al Asad vladal skoraj 30 let. Nasledil ga je njegov sin in sicer na razpisanih volitvah, kjer je bil edini kandidat za predsednika Sirije. Izgledalo je, kot da Bashar prevzema krono in ne predsedniški položaj (Bowen 2013). Ljudska vstaja v arabskem svetu ni bila naključna. Šlo je le za vprašanje časa, kdaj bodo ljudje Bližnjega vzhoda zahtevali svobodo in spremembe. Idejo arabske pomladi so oblikovali mladi, med 18 in 35 letom. Vzrok arabske pomladi je bil boj za svobodo. V prvih mesecih so upori v vstaji nosili sporočilo – zlu se je mogoče upreti. Uradno se je arabska pomlad začela 17. decembra 2010 v Tuniziji, ko se je 26 letni Mohamed Buazizi, prodajalec zelenjave in sadja, polil z bencinom in se zažgal. Postal je junak arabskega sveta, ki je v nemoči življenja storil samomor. Ogenj, v kateremu je zgorel, predstavlja ogenj svobode. Protesti so se hitro razširili tudi v druge arabske države: Egipt, Libijo, Jemen in Sirijo. Manjše vstaje so bile prisotne v Alžiriji, Iraku, Jordaniji, Kuvajtu, Libanonu, Sudanu, Omanu in Savdski Arabiji (Videmšek 2013). Arabska vstaja je predstavljala kritičen primer teorije mednarodne difuzije protestnih gibanj in spremembo arabskih avtoritarnih režimov. Sirska vstaja je po vzoru dogajanj v regiji, ki so bili umeščeni v podobne retorične okvirje, poskušala izkoristiti javne proteste, ki so predstavljali civilni, nesektaški, neislamski in neoboroženi obraz želje, da bi vplivali na spremembe Asadovega avtoritarnega režima (Lynch in Aday 2014). Začetni protesti v Siriji so se začeli v južnem mestu Daraa v sredini marca 2011, ko je bila skupina najstnikov aretirana in mučena zaradi pisanja mota arabske pomladi ('ljudje želijo propad

režima) po hišnih stenah. Streljanje avtoritarnih sil na demonstrante je povzročilo nadaljnje proteste. Režim si je prizadeval razgnati vse protestnike z ogromno prisotnostjo represije, vendar je le povečal širitev protestov. Do začetka leta 2012 so se nasilni politični boji stopnjevali v množično državljansko vojno.

Pred protesti leta 2011 je Sirija že doživela tri protirežimske vstaje. Do prve vstaje je prišlo leta 1999, ko se je Hafez odločil prenesti avtoritarnost na svojega sina. Drugi pomembni protest je potekal v Damasku spomladi 2000, imenovan Damaskova pomlad. Sirski intelektualci so protestirali proti diktatorskemu upravljanju režima. Asad je takrat izpustil 600 političnih zapornikov, vendar že je v letu 2001 dal zapreti in ubiti mnogo protestnikov Damaskove pomladi. Tretji protesti so se dogajali leta 2004 zaradi političnega konflikta med Kurdi in sirske vlado. Basharju je že v samem začetku spodletela ideja modernizacije Sirije. Režim je v veliki meri ostal represiven in predmet nesoglasij. Vstaja v Siriji je bila postopna; sprva so bili organizirani protestniški dogodki preko družbenih omrežij, kot sta Facebook in Twitter (Sarihan 2012). Visoka stopnja regionalnih in socialnih medijev je pripomogla k ustvarjanju mednarodne difuzije revolucionarnih protestov, ki so se oblikovali z namenom spremembe režima (Lynch in Aday 2014). Petnajstega marca 2011 so se v vseh večjih mestih zbirali protestniki, ki so miroljubno nasprotovali avtoritarnemu režimu, vladni korupciji in visoki brezposelnosti. Že 25. marca 2011 je bilo na ulicah mesta Daraa rekordno število protestnikov. Takrat so sirske vojaška moč prvič uporabile silo; ubitih je bilo 23 civilistov. Bashar je pričakoval, da bodo protesti po oboroženem proti-napadu potihnili. Protestnikom je obljubil politične reforme, ki bi omogočale neodvisno delovanje političnih strank. Protestniki so zavrnilo Basharja, ki je nadaljeval z uporabo vojaške sile proti svojemu narodu. Samo v mesecu marcu 2011 je bilo s strani režima ubitih 290 protestnikov. S protesti se je ponovno pojavila nacionalna zavest Arabcev katere cilj je bil rešiti se izpod avtoritarnega režima elite (Sarihan 2012).

Februarja 2012 je bil sprejet novi zakon, ki naj bi odstranil monopolno vlogo stranke Baas in uveljavil večstrankarski politični sistem. Namen sprejetja novega zakona je bil zadušiti vstajo proti režimu in umiriti stanje v Siriji. Leta 2014 so v Siriji potekale predsedniške volitve, na katerih so se prvič za predsedniški položaj potegovali trije kandidati: Bashar al Asad ter dva kandidata opozicije, nekdanji komunistični poslanec Maher Al Hadžar in poslovnež Hasan Al Nuri. Volitve so bile nadzorovane s strani stranke Baas. Potekale so le na območjih države, ki

jih je nadzoroval avtoritarni režim (na 40 odstotkih ozemlja). Na volitvah je zmagal Bashar al Asad z 88,7 odstotki glasov. Zahod in sirska opozicija sta volitve označili kot 'farso', saj je bila zmaga Basharja že v naprej zagotovljena (STA 2014). Na začetku sirskega konflikta so analitiki in medijske hiše predpostavljali, da bo vpliv arabske pomladi v Siriji učinkovali kot kopija egiptovskih in libijskih uporov, katerim je sledil odstop avtoritarnih voditeljev. Zahodni mediji s poniževanjem Asada in obtoževanjem propagande niso dosegli njegove izolacije. Nasprotno pa je Asad v konfliktu pridobil pomembne zaveznike.

4.2 Delovanje notranjih akterjev

Če želimo razumeti konflikt, ki v Siriji traja že od marca 2011, se moramo ozreti v samo zgodovino. Današnja kriza predstavlja dramatičen izziv državnosti, v kateri najdemo vpliv zahodnih sil. Korenine sodobne politike v Siriji segajo od sporazuma Sykes-Picot, ki je nad Sirijo določil francoski mandat. Francoski administratorji so lokalni manjšini, alavite in Druze, postavili kot nadzor nad večinskim prebivalstvom, nadzor nad muslimanskimi suniti.

Sirsko populacijo pred vojno je sestavljalo približno 90 odstotkov muslimanov in 10 odstotkov kristjanov. Med muslimani je 74 odstotkov pripadnikov sunitskega bloka; ostali so razdeljeni med manjšinske muslimanske sekte predvsem alavite (predstavljajo 10 odstotkov celotnega prebivalstva) in Druze (6 odstotkov celotnega prebivalstva). Od prevlade alavitske elite v Siriji je nemogoče govoriti o eni muslimanski skupnosti. Ustvaril se je trikotnik med šiiti, suniti in alaviti (Puelings 2010). Nedavni arabski upori na Bližnjem vzhodu in sočasna 'islamska prebujanja' niso le prinesla nestabilnosti v regiji. Ponovno oživi spor v muslimanski politiki, katera temelji na podlagi Korana. Med sunitskimi in šiitskimi pripadniki je želja za določitev muslimanske politične identitete. To rivalstvo traja že 1,300 let od smrti preroka Mohameda. Zadeve na Bližnjem vzhodu temeljijo na starem stanju svete vojne (Fradkin in Libby 2013). Stopnjevanje nasilja v sirskega konfliktu je pospešilo radikalizacijo med uporniki in oblikovanje različnih salafističnih ter džihadističnih organizacij. Dojemanje različnih muslimanskih oblik religije je vplivalo na oblikovanje sunitskih vstaj proti alavitskemu režimu in lokalnim podpornikom oziroma zaveznikom kot so kristjani, Iran, Hezbollah in šiitsko prevladujoča iraška vlada.

Notranje akterje lahko v grobem razvrstimo v tri skupine: Asadov režim in podpornike, opozicijo, ki je sprejela orožje za boj proti režimu, in neopredeljeni, ki niso razglasili podpore

en ali drugi strani. Delovanje akterjev, ki so sicer opredeljeni na isti strani ni nujno enotno. Stranka Baas trdno prevladuje v avtoritarnem režimu že 40 let, od kar je oblast prevzel Hafez al Asad. Posledično so uprava in državne institucije od takrat v rokah alavitske sekte. Po ljudski vstaji, katero so sprožili pretežno sunitiski muslimani, je Bashar ukazal uporabiti vse mehanizme sirske arabske vojne, da se režim obdrži na oblasti. Z uporabo težkega orožja in zračnih sil se režim danes še vedno bori za preživetje (Martini in drugi 2013). Obstaja veliko plasti sirske opozicije, vendar nobena ni dovolj močna, da bi se zoperstavila avtoritarnemu režimu. Uporniške skupine so sprva motivirali gospodarski vzorci, kasneje so se upori oblikovali na podlagi ideologije. Številni borci se opredeljujejo za režimsko silo ali upornike glede na plače in koristi obeh bojujočih strani, kar vsekakor podaljšuje konflikt (Zuhur 2015). To dokazuje, da imajo denarno podkupovanje pomembno vlogo pri reševanju revolucionarnega nasilja.

Na eni strani je Nacionalna koalicija sirske revolucije in opozicijske sile, ki deluje kot uradno priznana opozicija in kot sogovornik z mednarodno skupnostjo. Kljub pojavu nacionalne koalicije kot bolj reprezentativnega nadomestila sirskega nacionalnega sveta, še vedno obstaja vprašanje zvestobe koalicije aktivistom in borcem na terenu. V zvezi z oboroženo vstajo je sestava opozicije odvisna od bojev na različnih geografskih območjih. Združitev sil opozicije so poimenovali Svobodna sirska vojska. Te milice so sestavljene iz pribežnikov iz sirske vojske, amaterskih borcev z malo ali nič vojaških izkušenj ter tujih borcev. Svobodna sirska vojska je ustanovljena z neposrednim ciljem: odstaviti Asada in zrušiti alavitski režim. Problem med posameznimi skupinami se pojavi pri vprašanju kaj ali kdo bo nadomestil sedanji avtoritarni režim. Številni aktivisti imajo demokratično vizijo o Siriji, kjer bi avtoritarnost nadomestili z predstavnikiškim upravljanjem in spoštovanjem manjšinskih pravic (Martini in drugi 2013). Na samem začetku ustanovitve Svobodne sirske vojske se je povezalo 19 različnih ideoloških skupin. Danes je njihovo število močno zraslo. Med najmočnejšimi so islamski Farouq Bataljon in al-Faruq Bataljon s sedežem v Homsu, Islam brigade s sedežem v Damasku, Suqour al-Sham, ki deluje v Idlibu in Aleppu, Tawhid brigade predvsem v Aleppu in Deir al-Zour revolucionarj. Sredstva za finančne storitve Svobodne sirske vojske so zagotovljena znotraj in zunaj države. Znotraj Sirije podporo nudijo različne muslimanske skupine, od zunanjih vlad pa Turčija, Jordanija, Savdska Arabija, Katar, Libanon, Francija, Nemčija, Italija, ZDA, Velika Britanija, Egipt iz Združeni arabski emirati. ZDA na

skrivaj financira opozicijske skupine in dejavnosti vse od leta 2011, čeprav še vedno zanikajo uvoz orožja. Prisotna so tudi pomembna neoborožena revolucionarna gibanja, sestavljena iz skupin kot so Nabd, Dni, Zveza svobodnih sirskih študentov, kurdsko mladinsko gibanje, sirska revolucionarna mladina, skupina Freedom Days in 128 lokalnih svetov civilistov, katerim je skupno prizadevanje po svobodi. Nekatere od teh skupin trdijo, da delujejo nepolitično, a so kljub temu ideološko razdeljene in nezaupljive do drugih akterjev (Zuhur 2015). Čeprav je Sirija trenutno polarizirana med režimom in opozicijo, velik segment prebivalstva ostaja neopredeljen. Kot je že navedeno v diplomskem delu, gre za dolgoletne spore med alavitskim režimom in sunitsko opozicijo. Ostale manjšine, predvsem nearabske, se bojijo za lasten obstoj v Siriji. Krščansko prebivalstvo v Siriji ima zgodovinsko ozadje v alavitskem režimu, vendar kljub temu ostaja večina kristjanov neopredeljena. Večje skupine kristjanov so že na začetku uporov pobegnile v sosednje države pod okriljem močne krščanske skupnosti, predvsem v Libanon. Med Druzi še vedno prevladuje načelo verske enakopravnosti v režimu. Če bi se kristjani in Druzi opredelili na stran opozicije, bi Asada močno izolirali v 'lastni državi'. Tudi Kurdi so bili na začetku neopredeljeni. Svobodni sirski vojni so se pridružili, ko je režim postavil zapore na cestah, predvsem na kurdskih območjih v severnem delu Sirije (Martini in drugi 2013).

5 ZUNANJI AKTERJI

Dve tretjini vseh državljskih vojn v moderni zgodovini spremlja posredovanje tujih držav ali mednarodnih organizacij. Intervencije 'tujcev' v državljske vojne so vplivale na rezultate in trajanje samega poteka vojn. V Siriji je danes veliko manj pozornosti namenjene vprašanju, kdo posreduje in zakaj. V ospredju je trenutno problem begunske krize, ki se širi na vse strani. Evropska unija, mednarodne organizacije in posamezne države so osredotočene na reševanje bežečih ljudi, ki so žrtve kaosa na Bližnjem vzhodu. Problem beguncev se lahko reši samo na podlagi reševanja problema v samem izvoru dogajanja, ki je sprožil ljudi v beg. V nadaljevanju bom predstavila vpletene zunanje akterje in njihove interese. Za lažji razumevanje sem zunanje akterje razdelila na regionalne in globalne. Proučevala bom vlogo posameznih akterjev ter njihovo povezanost v sirskega konflikta.

Podpora notranjih in zunanjih borcev vpliva na učinke intervencije, ki so bistvenega pomena za reševanje konflikta. Poudarek le-teh je na vlogi, ki jo imajo pri ustvarjanju ali ohranjanju ravnotežne moči med režimom in uporniki. Zunanje intervencije je potrebno proučevati v smislu diplomatskega, gospodarskega in vojaškega posredovanja, ki lahko pomagajo k razrešitvi državljske vojne. Čeprav je velik del podpore pri državljski vojni usmerjen na neposredne intervencije, obstaja več načinov, da zunanji akterji zagotovijo podporo režimu ali upornikom v vojni. Pomembno je poudariti vpletenost sosednjih držav in splošno financiranje terorističnih skupin. Količina zunanjih akterjev, ki sodelujejo v sirskega državljski vojni, je precej velika. Združene države Amerike, Velika Britanija, Francija, Turčija, Savdska Arabija, Katar so v nasprotju z Rusijo, Kitajsko, Iranom in Hezbolah odločilne za značaj konflikta in prihodnost Sirije. Pri obravnavanju vključenosti zunanjih akterjev v sirskega konflikt moramo obravnavati posamezne interese, ki se hkrati prekrivajo in si nasprotujejo.

5.1 Regionalni akterji

Kriza v Siriji je najbolj vplivala na države v okoliški regiji, ki so se morale spopadati z nestabilnostjo na svojih mejah. Humanitarne razsežnosti so neposredno vplivale na Turčijo, Irak, Iran, Libanon, Izrael in Savdsko Arabijo. Dolgoročne posledice vojne v Siriji vključujejo preoblikovanje celotnega Bližnjega vzhoda. Kriza je poglobila delitve v regiji med suniti in šiiti; Kurdi so prebudili svojo avtonomijo Kurdiščine, ki predstavlja nevarnost strateškega in

varnostnega pomena za vse sosednje države. Sirija postaja gojišče za islamske skrajne militantne skupine, kot so Al Kaida, Hezbolah in ISIS.

Neposredno vključene v sirski konflikt so Katar, Savdska Arabija in Turčija v boju proti Iranu in sirskega režimu. Pri razumevanju interesov regionalnih akterjev sta bistvenega pomena dinamika in posebnosti pred sirske vstajo ter pristojnosti, ki jim omogočajo neposredno udeležbo v konfliktu. Najbolj očitna razdelitev je med sunitskimi in šiitskimi muslimanskimi pripadniki, med katerimi poteka boj za vpliv v regiji. Glavni cilj Savdske Arabije in Katarja je prevzeti vodstvo sunitskih pripadnikov muslimanskega bloka, ter soočiti s šiiti v Iranu, katerih vpliv se je povečal v letu 2000 po ameriški invaziji. Za Savdsko Arabijo in Katar kriza v Siriji ponuja priložnost za omejitev iranskega vpliva v regiji in okrepitev lastnega položaja. Z oslavitvijo Irana bi lahko reševali tudi sporna vprašanja o iranskih jedrskih programih. Glavni tekmelec Turčije je Iran, ki je hkrati največji zaveznik Sirije, zato je slabitev šiitskega režima interes tudi Turčiji. Posledično so se Savdska Arabija, Katar in Turčija povezale, da zrušijo alavitski režim v Siriji, ki je povezan z Iranom. Skupen cilj je, da po padcu Asadovega režima prevzamejo vodstvo v Siriji sunitski voditelji, ki bodo oslabili povezavo med Iranom in Hezbolah. Kot posledica vpletanja regionalnih akterjev so sirski uporniki okrepili radikalne elemente v opoziciji, kar je samo prispevalo k nadaljnjemu stopnjevanju konflikta.

Ob izbruhu protirežimske vstaje v Siriji je Turčija poskusila prepričati Asadov režim, da ustavi nasilje nad protestniki. Režim je nadaljeval z uporabo orožja in Turčija je spremenila svoje stališče in ostro kritizirala Asada ter ga pozvala k odstopu. Turčija je sčasoma postala zatočišče anti-Asadove stranke. Oblikovali so jo pripadniki Svobodne sirske vojske in sirske bojne skupine. Turško-sirski odnosi so hitro postali sovražni. Kriza se je razširila na regionalno junija 2012, ko je Sirija sestrelila neoboroženo turško vojaško letalo. Po incidentu je turški premier Erdogan napovedal, da Turčija predstavlja grožnjo Siriji in jo obravnava kot vojaško tarčo. S stališča Turčije sirska kriza predstavlja neposredne nevarnosti za turško ozemlje. Postavlja se vprašanje nevarnosti mej, še posebej, ker spopadi med pripadniki Asadovega režima in uporniki potekajo na obmejnem območju. Tam je konstantno okoli 600,000 beguncev. Turčija je utrpela velik teroristični incident, povezan z krizo v Siriji. V turškem mestu Reyhanli so bili deležni avtomobilskega bombnega napada, ki je povzročil smrt več kot petdeset turških prebivalcev. Največjo grožnjo v Turčiji predstavljajo Kurdi. Zaradi povišanja avtonomnega statusa v severnem delu Sirije se Turčija sedaj boji, da bi se 14 milijonov Kurdov

v Turčiji opogumilo in zahtevalo avtonomijo na turškem ozemlju. Turčiji grozi, da se na njeno ozemlje razširi Al Kaida ali podobno misleče militantne radikalne Islamistične skupine, ki predstavljajo grožnjo na globalni ravni (Kaya 2014). Z željo po demokraciji v lastni državi si Turčija prizadeva spremeniti odnose z državami v regiji. Gre za odločilno stališče, da se omeji razpon političnih sovražnikov in razširi baza legitimnosti političnega sistema, ki zagotavlja olajšave v regionalnih varnostnih zadevah. Turčija, Sirija in Iran so v konfliktu zaradi kurdskega problema in hkrati zaveznice v boju proti pritisku Združenih držav Amerike. Turčija strmi k odpravi odvisnosti Združenih držav Amerike, ki so sicer vplivna sila pri razvoju odnosov iz regionalnega vidika in si prizadeva lastno regionalno grožnjo preoblikovati v bolj pozitiven odnos pri zagotavljanju miru in stabilnosti v regiji.

Iran že nekaj let poskuša doseči strateško globino Levanta in vzhodnega Sredozemlja. V ta namen širi svoj vpliv, da si okrepi položaj v regiji in pridobi čim več manevrskega prostora zlasti proti Zahodu. Povezanost držav šiitskega polmeseca se vse bolj krepi s pridružitvijo Afganistana po padcu talibanskega režima, z Irakom po Sadamu Huseinu in prihodom šiitov na oblast, z Libanom in Sirijo z Asadom na oblasti. Arabska pomlad v Siriji je ogrozila interes združitve pod oblastjo šiitskega bloka. Sirski konflikt predstavlja napetost med šiiti in suniti. Če pade sedanji režim v Siriji, posledično pade tudi oblast alavitov in iranska želja po Levantu. Ob začetku nemirov Iran retorično in moralno podpre avtoritarni Asadov režim. Sprva je Iran ponudil pomoč v iskanju sporazumne rešitve, kjer bi upori ponehali in bi Asad ostal na oblasti. Ob prvih oboroženih spopadih med režimom in uporniki je Iran postal eden najbolj aktivnih podpornikov Asadovega režima. Iran nudi Siriji tako imenovano multidimenzionalno podporo: politično, diplomatsko, vojaško, varnostno in ekonomsko. Zagotavlja precejšnjo podporo sirskega režimu v smislu vojske, javne varnostne in obveščevalne službe, sredstev nadzora nad mobilnimi aparati in internetom, dostavo orožja ter treningov za vojake. Vzpostavi šiitski polmesec, ki poteka od Irana, Iraka, Sirije do Libanona in povezuje med seboj podpornike avtoritarnega režima v Siriji. Iran po najboljših močeh v podporo Siriji pomaga pri transportu nafte v Irak in olja na Kitajsko. Ocenjeno je bilo, da je Iran namenil nekaj manj kot 10 milijard dolarjev za podporo sirskega zaveznikom, ki se borijo za obstoj režima (Djalili in Kellner 2014). Sirija Iranu predstavlja geostrateško področje v odnosih z Združenimi državami Amerike, hladno vojno s Savdsko Arabijo in vojno proti Salifi, Walhabi, Al Kaidi in ISISu. Iran vidi Sirijo kot živo skalo s prevlado šiitskega bloka.

Z iranskim planom narediti vse, da se režim v Siriji obdrži, so se začele oblikovati šiitske organizacije skrajnežev. Ironično je, da si Iran in Združene države Amerike delita skupni cilj: sirska država ne sme povsem propasti, saj bi se oblikoval še bolj krvav boj za oblast v Siriji med džihadističnimi in terorističnimi organizacijami (Milani 2013).

Hezbollah kot kompleksna organizacija ima ugled, ki je dosegel skoraj mitološko razsežnost. Zaradi sovražnega stališča proti Izraelu je priljubljena militarna organizacija v arabskem svetu. Hezbollah so ustanovili v libanonski državljanski vojni proti Izraelu in Združenim državam Amerike. Organizacija je aktivni akter v libanonskem parlamentu, vendar ima za sabo tudi krvavo zgodovino, v kateri je obračala orožje proti svojim lastnim ljudem, (Jensehaugen 2009). Interesi šiitske Hezbollah so v sirskega konflikta eksistencialnega pomena; sirska območja predstavljata tranzitno točko za njihove oborožitve in upravičen boj proti sunitškemu bloku (Slim 2014). Regionalno povezane odnose med Hezbollah, Sirijo, Iranom in Rusijo je utrdil sporazum uporabe kemičnega orožja. Po kemičnem napadu v predmestju Damaska avgusta 2013 je ameriško-ruski sporazum omogočil k uničenju sirskega kemičnega orožja in uveljavil prepoved ponovne uporabe (Alagha 2014). Hezbollah se bori v Siriji, da zaščiti osebni status v Libanonu in regionalni položaj na Bližnjem vzhodu. Treba je upoštevati večplasten odnos med Iranom in Hezbollah, ki temelji na ideoloških, verskih in geopolitičnih interesih. Hezbollah želi omejiti delovanje Združenih držav Amerike na Bližnjem vzhodu ter posledično zrušiti moč Izraela. Hezbollah je močna vendar manjšinska organizacija v Libanonu. Poleg Hezbole so v Libanonu prisotne številne radikalne sunitске prostovoljne islamistične organizacije za boj proti sirskega režimu. Sunitško-šiitski prepir, ki je navzoč v Libanonu, predstavlja grožnjo za oblikovanje državljanske vojne tudi na libanonskem območju (Slim 2014). Delovanju Hezbollah nasprotujejo tudi palestinske frakcije (Hamasa, 32 PLO in jihadi Salafis), ki so proti obstoju sirskega režima (Alagha 2014).

Od leta 1974 so bile Združene države Amerike stacionirane na Golanski planoti zaradi premirja med Izraelom in Sirijo. Mirovni sporazum predstavlja premisleke Izraela v zvezi z obema stranema v sirskega vojni. Na eni strani je Asadov režim, ki je vodilni člen regionalnega zavezništva z Iranom, trenutno najmočnejša sovražna sila, s katero se sooča Izrael (Spyer 2014). Opomin je dejstvo, sta Izrael in Libanon še vedno tehnično v vojni. Napetost med Hezbollah in izraelsko judovsko državo se je povečala, ko je Izrael v letu 2013 dvakrat kršil libanonski zračni prostor z namenom doseči ozemlje Sirije (Hove in Darlington 2014). Padec

Asada bi pustil Hezbollah izolirano v Libanonu in hkrati oslabil iransko linijo prijateljskih držav, ki se razteza od zahodne meje Irana vse do Sredozemskega morja. Iz tega vidika bi Izrael imel interes v Asadovem porazu. Vstop islamistov in džihadistov v sirski upor je spremenil izraelski pogled na vojno. Izrael je akutno zaskrbljen ob pojavu globalnih terorističnih sil. V začetku sirskega konflikta je Izrael tiho vlagal v izboljšanje varnostnih dogovorov ob sirski meji. Ograja ob meji je bila v celoti obnovljena. Povečali so število letalskih izvidnic nad uporniškimi skupinami, ki so v bližini Golanske planote. Izrael je ponudil humanitarno pomoč uporniškim skupinam, vključno z zdravstveno oskrbo ranjenih. Uporniške skupine na sirsko-izraelski meji si delijo skupni interes z Izraelom: preprečiti Al Kaidi in ostalim terorističnim skupinam prevlado na območju planote. Prizadevanja Izraela v podporo uporniškim skupinam se tesno usklajuje z Zdrženimi državami Amerike in jordanskimi aktivnostmi v podporo upornikom na jugu. Izraelski stik z uporniki in vzpostavitev večjega nadzora je povezan s prisotnostjo Hezbollah blizu iranske meje. Hezbollah želi izkoristiti Golansko planoto za dodatno potencialno operacijo proti Izraelu. Ironično je, da številna leta Asadov režim uporablja južni del Libanona kot lokacijo za napade in pritisk na Izrael, med-tem ko ohranja mirovni sporazum na Golanski planoti (Spyer 2014).

Izrael je pokazal zadržanost predvsem zaradi zaskrbljenosti glede učinkov, kot so destabilizacija izraelskih mej s Sirijo, možnost uporabe kemičnega orožja s strani sirskega režima in oblikovanje zatočišč Al Kaide na izraelskih tleh. Kljub temu pa sirska državljanska vojna predstavlja interes zavezništvu med Združenimi državami Amerike in Izraelu kot priložnost za oslabitev Irana v upanju, da bi poraz Levanta prisilil Teheran o opustitvi jedrskega programa. Pričakujejo tudi, da se bo oslabil položaj libanonskih Hezbollah, ki je najpomembnejša tranzitna pot za dobavo orožja. Sirija ima močan vpliv na libanonske akterje, ki lahko vplivajo na moč Hezbollah in strukturno moč v Libanonu. Če Asadov režim pade, se zmanjša maščevanje Sirije in Hezbollah proti Izraelu in tudi tveganja, povezanega z jedrskimi napadi Irana.

Irak umestimo med neopredeljene države v sirskega konfliktu. Trenutno je kot zelo ranljiva država Irak sprejel nekaj sirskega beguncev ter dopušča uporabo zračnega prostora, po katerem Iran dostavlja vojaška sredstva Asadovemu režimu. Podobno kot v Libanonu je ljudstvo v Iraku močno razdeljeno v svoji pripadnosti. Prisotne so iraške sunitske skupnosti in borci sirske opozicije, med tem ko šiitske organizacije podpirajo režim Asada. Najmočnejša

uporniška delujoča skupina v Iraku je ISIS, Islamska država Iraka in Sirije. Od izbruha državljanske vojne v Siriji se je ISIS borila na strani sirske opozicije. Danes si s terorističnimi napadi lasti območja severne Sirije in Iraka. ISIS se je junija 2014 preimenovala v Islamsko državo (Brown 2015). ISIS predstavljajo sunitski pripadniki muslimanov, ki še posebej sovražijo vladajoče šiitske elite. Pod vodstvom Abu Bakr Al-Baghada je cilj ISISa prevzeti kontrolo nad Al Kaido in vsemi bojujočimi de silami v Siriji in Iraku. ISIS si prizadeva za ponovno vzpostavitev države kalifata, ki bi temeljila na Mohamedovem načinu vodenja.

Katar je bila prva zunanja sila, ki je finančno in z donacijami podprla protirežimsko opozicijo v Siriji. V istem mesecu se je Katarju pridružila Savdska Arabija, ki je po izbruhu državljanske vojne postala vodilna podpora sunitskih arabskih organizacij. Vloga Savdske Arabije v sirskega konflikta je geopolitične in ideološke narave. Savdski izobraževalni sistem izrecno zagovarja nestrpnost do drugih verskih stališč, med tem ko Katar, Oman in Združeni arabski emirati ne priznavajo šiitskih muslimanov. Sunitska Savdska arabija je postala neposredna konkurenca šiitskemu Iranu. Katar in Savdska Arabija postaneta glavni dobaviteljci orožja in denarja Svobodni sirske vojske in Islamske fronte. Savdska arabija se pridruži sirske opoziciji zaradi povečane vloge Irana na regionalnem področju. Vpliv Irana v sosednje šiitske države kot so Irak, Sirija in Libanon, ima potencial, da povzroči upore šiitske manjšine tudi v Savdski Arabiji, kar predstavlja eksistencialno grožnjo savdskemu režimu. Padec sirskega režima vidita Savdska arabija in Katar kot priložnost za lažji transport plina in nafte v Evropo. Posledično bi njun večji transport v Evropo finančno oslabil delovanje Irana (Monshipouri in Wieger 2015).

5.2 Globalni akterji

Vključevanje velesil v sirskega konflikt ima močan vpliv na vseh dimenzijah. Sirskega režim je v boju za obstoj. Dolgi meseci nasilnega zatiranja protivladnih protestnikov niso uspeli vplivati na spremembe režima. Zahodne vlade si prizadevajo, da Bashar izgubi svojo legitimnost, vendar njihovim prizadevanjem za pridobitev Varnostnega sveta in resolucije o uvedbi sankcij proti Asadovemu režimu odločno nasprotuje Rusija, zgodovinska zaveznica Sirije.

V juniju 2011 po sirskega protirežimskih vstajah je ruski namestnik veleposlanika pri ZN Alexander Pankin podal stališče o sirskega krizi, kjer trenutne razmere v Siriji kljub povečanju napetosti in konfrontacije ne predstavljajo grožnje za regionalno varnost. Vendar je 3. avgusta zaradi poslabšanja razmer in smrti ljudi med demonstracijami Varnostni svet ZN

izrazil zaskrbljenost, na katero je rusko zunanje ministrstvo dalo izjavo, da je potrebno razmere v Siriji možno rešiti le med Sirci brez vmešavanja od zunaj. Kljub temu 18. avgusta Združene države Amerike in Evropa dramatično povečajo svoj pritisk na Bashar al Asada z namenom o nujnosti za prekinitev nasilja (Khlebnikov 2011). Na podlagi odločitev v ZN so se oblikovala prva globalna zavezništva v sirskega konflikta. Nadalje bom preučevala razvoj globalnih zavezništev, katera so državni konflikt spreobrnila v konflikt stoletja. Glede na ugotovitve predvidevam, da bo Rusija še naprej nasprotovala poskusom zahodnih sil za povečanje mednarodnega pritiska na Sirijo že zaradi nasilnega posredovanja v Libiji, ki si ga Rusija ne želi. Upoštevati moramo, da obstajajo pretekli znaki tekmovalnosti med rusko-ameriški odnosi, ki povzemajo vzorce hladne vojne.

Leta 1944 je Sovjetska zveza prvič vzpostavila diplomatske odnose s Sirijo. Sirija je bila v primerjavi z ostalimi arabskimi državami Sovjetski zvezi bolj pomembna iz dveh razlogov: zaradi geopolitičnega položaja je omogočala dostop do Turčije in Iraka ter zaradi komunistične stranke, ki je pridobivala moč in ugled v arabskih državah. Sovjetski predsednik Nikita Hruščov je sirskega predsedniku Shukri al-Quatli ponudil pomoč pri sirske neodvisnosti. Že takratno približevanje Sovjetske zveze in Sirije postane zaskrbljujoče za Združene države Amerike. Ameriški voditelji so nameravali izkoristiti Savdsko Arabijo, Irak in Jordanijo za zrušitev režima, ki se je oblikoval v Damasku. Hruščov je obtožil Združene države Amerike zlorabe arabskih držav, predvsem Sirije. Sovjetska zveza je s takratnim posredovanjem rešila Sirijo pred uničenjem. Vpliv Sovjetske zveze v Siriji je spodbudil delovanje radikalnega bloka. Osmega marca 1963 je stranka Baas prevzela vodilno vlogo v Siriji. Cilji stranke Baas so bili modernizirati ekonomsko stanje države in ustanoviti močno vojsko, ki bo enakovredna zahodni moči in Izraelu. Sovjetska zveza z finančno pomočjo podpre stranko. Sovjetska komunistična stranka in stranka Baas oblikujejo medstrankarsko vez, kjer sta si državi enakovredna partnerja (Kreuzt 2007). Danes rusko vodstvo zaznava Bližnji vzhod kot areno, kjer lahko z uporabo različnih orodij lahko vplivajo na regionalni razvoj zlasti tistih, ki vplivajo na interese zunaj pristojnosti. Povezava Rusije z močnimi državami na Bližnjem vzhodu bi bile enakopravne politiki Nata v Evropi. Rusija sodeluje v močnem dialogu z Sirijo, obravnava Turčijo kot bodočega regionalnega partnerja, ohranja uspešen, čeprav zapleten odnos z Iranom in spodbuja trgovino z energetske bogatih držav kot sta Alžirija in Libija.

Od začetka sirske Arabske vstaje igra Rusija konstruktivno diplomatsko vlogo na sirske območju režimu pa nudi diplomatsko in vojaško podporo. Rusija je Asadov režim podprla zelo odločno z željo, da sama ostane edina mednarodna zaveznica Sirije zaradi strahu, da padec režima privede do geopolitičnih osvajanj Združenih držav Amerike in izgube zavezništva z Rusijo, prepričati Sirijo, da postane druga Libija zaradi strahu, da padec Asada povzroči večjo muslimansko opozicijsko dejavnost znotraj same Rusije (Katz 2013). Rusija ima materialne bilateralne odnose s Sirijo; še posebej pomembna je trgovina s težkim orožjem, ki omogoča obstoj Asadovega režima. Bolj pomembni so ruski strateški interesi, ki odražajo politično geometrijo glede Sirije in vpliv šiitskih alavitov na državne vire. Sirija kupuje 10 odstotkov celotnega izvoza ruskega orožja, zaradi česar je tretji največji kupec ruskega orožja po Indiji in Venezueli. Devetdeset odstotkov sirske oborožitve je 'Russian made'. Podpisali so več pogodb o nakupu sodobnih bojnih letala, protiletalskih izstrelkov, cistern, itd. Poleg tega imajo številna ruska naftna in plinska podjetja pogodbe s sirske vlado, vključno s ponudbo za izgradnjo sirskega vsearabskega plinovoda in tovarne za predelavo nafte (Khlebnikov 2011). Med vsemi zvezniki na Bližnjem vzhodu, Sirija ostaja najbližje Rusiji. Rusija nadaljnje zavezništvo s Sirijo dojema kot protiutež ameriškemu vplivu v regiji ter kot odgovor na Natovo širitev na vzhod.

Od leta 2005 sta imeli Sirija in ruska naftna družba Tatneft pogodbo za raziskovanje in razvoj novih nahajališč nafte in plina v Siriji. V letu 2009 so oblikovali projekt plinske pridelave v bližini sirskega mesta Homs. Proizvodnja nafte v Siriji zadnjih nekaj let pada in plinske rezerve na sirske območju so omejene. Res je, da je Sirija strateško pomembna za tranzit energije, vendar je Rusija z vlaganjem v sirska naftna in plinska najdišča izgubila glavne države proizvajalke energije na Bližnjem vzhodu. Sirija ostaja pomembna ruska točka zaradi dostopa do Tartusa, edine povezave Rusije s sredozemskim morjem. V obmorskem sirske mestu ima Rusija objekt z mornarico. Rusija svoj vpliv v Siriji izkorišča v geopolitičnem smislu in na podlagi strateških interesov na Bližnjem vzhodu. Predvsem pomembna je povezava z Iranom. Kot kaže obstaja *de facto* zavezništvo med Rusijo in Iranom v obrambi Asadovega režima. Rusija se zaveda, da s svojimi odnosi z Iranom veča konflikt z Izraelom. Tukaj se pojavi negotovost koliko ruskega orožja za sirske režim finančno prevzame Iran in v izogib mednarodnega prava dostavi sirske arabske vojski. Več let je Rusija ohranila svoj vpliv v Siriji in posledično povečala Siriji občutek negotovosti in izolacijo od Bližnjega vzhoda z namenom,

da Rusija ostane strateški akter v bližnjevzhodni diplomaciji. To je možno le, če Asadov režim ostane nedotaknjen (Allison 2013).

Kitajsko vodstvo ima enotni in načelni pogled na sirske krizo: a) ustavna listina Združenih narodov ne daje pravic mednarodnim organom pri reševanju mednarodnih sporov in b) držijo se načela nacionalne suverenosti in zlasti pojma suverene enakosti in nevmešavanje v notranje zadeve drugih držav. Poglobljeni nemiri v Siriji, ki so poskusili zatreti Asadov režim, so razširili mednarodne kritike delovanja sirske vlade in pozive različne vrste tujega posredovanja. Kitajska in Rusija nasprotujeta vsem poskusom, da Združene države Amerike, posredno ali neposredno vplivajo na obstoj sirskega režima. Velesili sta večkrat pozvali mednarodno skupnost, da nastopi enotno. Naj se ustavi nasilje in naj se težave rešujejo z dialogom. Kitajska poskuša mirno, pravično in primerno rešiti sirske krizo na politični način, ne vojaški. Glede na zgodovinske izkušnje se Kitajska zaveda, da uporaba sile za reševanje mednarodnih problemov zgolj otežuje razmere v konfliktu. Prizadevanje za doseg politične rešitve povzročijo le večji kaos in nemir. Širše kitajski politiki navajajo, da resolucije Združenih držav Amerike spodkopavajo mednarodno zaupanje, kršijo osnovne norme glede suverenosti, ogrožajo varnost in obstoječa prizadevanja za posredovanje v smeri politične rešitve. Kitajska je v sirske konflikt vpletena neposredno. Sirski konflikt je problem same države. Vpletanje tujih akterjev ovira politične odločitve, ki bi rešile konflikt (Swaine 2014). Kitajska osredotočenost na Bližnji vzhod na podlagi izključno lastnih gospodarskih interesov je predvsem posledica iskanja energetskih virov in želja, da bi povečali čezmorski trg.

Bližnjevzhodna nafta je primarni člen svetovnih velesil in globalnega kapitala od začetka dvajsetega stoletja še posebej Združenim državam Amerike. Prve intervencije Združenih držav Amerike so potekale na vzhodnem območju Savdske Arabije leta 1930. Združene države Amerike so oblikovale najpomembnejše strateške odnose s Savdijci, ki še danes oskrbujejo ameriški trg s poceni nafto v zameno za ameriško nacionalno zaščito. V poznih sedemdesetih letih so Bližnji vzhod pretresle revolucije in vojne kar je omogočilo Združenim državam Amerike neposredne oblike posredovanja v naftnih državah v regiji. Med tem ko je bilo opustošenje zaradi vojaških posegov v regiji precejšnje, je Irak leta 2003 predstavljal vročo točko Združenih držav Amerike. Irak je posledica več-desetletnega razmišljanja in oblikovanja iraške naftne politike. Nafta in vojna sta postala medsebojno povezana člena na Bližnjem vzhodu. Združene države Amerike niso le 'mirovni posrednik'. Posredovanje na

Bližnjem vzhodu predstavlja njihovo dolgo paravojaško vlogo (Jones 2012). Združene države Amerike so ob začetku arabskih vstaj leta 2011 poskusile igrati nevpletenost v sirskega konflikta. Takrat je bil že viden vzorec razvoja v Siriji, kjer Rusija oborožuje in podpira Asadov režim, Združene države Amerike pa povečujejo svojo podporo zaveznikom in sunitskim nasprotnikom sirskega režima. Iran kot zaveznik Sirije se na območju Bližnjega vzhoda počuti ogroženo s strani sunitskih držav, nad katerimi bedijo Združene države Amerike. Intervencija Združenih držav Amerike je v Siriji prisotna zaradi obsedenosti spodkopati Iran, kar bi pomenilo uničiti najmočnejšega arabskega nasprotnika. Sodelovanje Združenih držav Amerike z Izraelom, omogoča izvajanje političnega pritiska nad državami Bližnjega vzhoda. Zavezništvo med državama predstavlja destabilizacija Sirije trojno zmago: uničenje Irana, preprečiti Siriji ponovno pridobitev strateškega položaja na Golanski planoti in razčleniti nevarno povezavo šiitskega polmeseca. Edina bližnjevzhodna država, ki podpira ameriške napade na Sirijo, je Savdska Arabija, ki je pomembna država v organizaciji držav izvoznic nafte za Združene države Amerike. Savdska Arabija zagotavlja pomoč tistim, ki se borijo proti sirskega režimu. Združene države Amerike imajo napačen občutek dolžnosti, ko gre za mednarodne odnose (Dorschner 2013).

Sirija je postala bojišče mednarodnih velesil, ki si nasprotujejo z namenom uničenja nasprotnikov. Združene države Amerike posegajo v sirskega konflikt zaradi kršenja človekovih pravic avtoritarnega režima v Siriji. Po poročilih Združenih narodov Asadov režim izvaja nasilje in represijo, vključno s kršitvami pravice do hrane in zdravja, prekomerne uporabe sile proti protestnikom, uboje, ugrabitve, prisilna izginotja, mučenja in posilstva. Nasprotno pa Rusija in Kitajska nasprotujeta poskusom mednarodnega pritiska Združenih držav Amerike na sirskega režim (Bagdonas 2014). Moskva je obtožila Združene države Amerike in zalivske arabske vlade zagotavljanja denarja, orožja in drugih oblik podpore upornikom. Rusija nasprotuje vsem posredovanjem, ki poskušajo zapečatiti usodo Asadovega režima. Na splošno ruski predsednik Vladimir Putin nasprotuje vpletanju Združenih držav v sirskega konflikt zaradi posledic dogajanja v Libiji (Hoveb in Darlington 2014). Sirija ni pomemben proizvajalec nafte in plina. Mednarodnim akterjem je pomembna zaradi strateške lege za tranzitne poti energije. Kot se je izkazalo, se veliko ključnih transportov energije prevaža v Evropo skozi Sirijo. Problem v Siriji se pojavi s Katarjem, ki izvaža zemeljski plin in s Savdsko Arabijo zaradi izvoza nafte. Sirija kot najmočnejša zaveznica Rusije na Bližnjem vzhodu nasprotuje

transportu energije skozi svoje ozemlje. Asadov režim tako blokira transport energij v Evropo in omogoča, da je Rusija glavna izvoznica zemeljskega plina na svetu. Rusija ima močan vpliv predvsem na evropskem trgu: posledično finančno izsiljuje Evropo na podlagi izklopa dovajanja zemeljskega plina na evropsko območje (leta 2009). Združene države Amerike so podpornice Katarja in Savdske Arabije z namenom visokih zaslužkov v transportu energij in uničenju ruske velesile (Austin 2013).

Sirija je v obdobju, ko se uveljavljajo različne gospodarske moči, povečuje nasilje in je prisoten boj za vpliv in teritorialni nadzor. Z etnične dimenzije se oblikuje skrb zaradi sistematičnega pobijanja. Premiki sovražnih skupin lahko privedejo do 'etničnega čiščenja' med muslimanskimi pripadniki. Zagovorniki režima in opozicije vidijo konflikt v Siriji kot možnost za uresničitev svojih strateških stališč in dolgoročnih političnih ciljev. Posledično se še vedno vlaga veliko truda, da bi ugotovili, kaj se obravnava kot podpora in kaj kot nezaželeni rezultati vpletenosti notranjih in zunanjih akterjev v sirskega konfliktu. V skladu s tem, nasprotniki sirskega režima v bližnji prihodnosti pričakujejo neprekinjen ali celo rastoči tok denarja in orožja. Pomembni vojaški uspehi ene strani povzročajo skoraj samodejne okrepitvene podpore druge strani. Malo je verjetnosti, da se bo državljanska vojna končala na podlagi vojaških bojev. Potrebno se je zavedati, da se bo zaradi obsega in intenzivnosti spopadov povečalo število žrtev in beguncev. Humanitarna kriza se stopnjuje in širi v države gostiteljice sirskega beguncev.

6 SKLEP

Sirski konflikt se je oblikoval na podlagi mirnih protestov državljanov, ki so nasprotovali sirski vladi v letu 2011. Protesti so bili primarni vzorci številnih nasilnih bojov, ki so se pričeli razvijati na območjih Sirije. Gre za državljansko vojno oblasti nad ljudmi na številnih vzorcih. Da bi razumeli dogajanja v Siriji, moramo iskati vzroke, na podlagi katerih so se oblikovali protesti in zakaj.

Sirska vojna je edinstvena med vstajami arabske pomladi na Bližnjem vzhodu. Vstaja se je začela zaradi nasprotovanja relativno močnih gibanj političnih skupin, ki so nasprotovale vladnemu vodenju države s strani Bashar al Asada. Z arabsko pomladjo je mogoče delno pojasnit, kdo je in kdo ni Asadov upornik. Opozicijska aktivnost je bila na začetku prisotna na posameznih področjih. Nasprotovanja med vodstvom Asada in Sirici so ukoreninjena v zgodovini in jih je možno idealizirati na različnih nivojih. Že desetletja od vladavine Hafeza al Asada so bile v Siriji spodbujene nekatere socialne in ekonomske neenakosti kot sredstvo za način vladanja: deli in vladaj. Ko je Bashar podedoval položaj po očetovi smrti, je bil sistem stabilen kljub spodbujanju socialnih delitev. Čeprav je Asad užival v svoji priljubljenosti, so njegove reforme poslabšale stanje v Siriji in povečale zamere sirskega prebivalstva proti režimu kot celoti (Phillips 2012). Prva teza diplomskega dela se tako osredotoča na idejo, da se je *državljanska vojna v Siriji oblikovala na podlagi zgodovinskih dejanj znotraj Sirije*. V diplomski nalogi lahko vidimo, da so bile protirežimske vstaje v Siriji sicer oblikovane na podlagi vstaj arabske pomladi na Bližnjem vzhodu, posledica avtoritarnega vladanja alavitske družine Asad. Lahko potrdim, da so bili začetki uporov oblikovani na podlagi nezadovoljstva prebivalstva pod sirskega represivnim režimom. Trditev lahko preverimo s številnimi primeri. Že Hafez al Asad je dal pomoriti vse, ki niso priznavali moči in politik stranke Baas pod njegovim vodstvom. Pri tem je predvsem pomemben protest iz leta 2000, v katerem se je pokazalo nasprotovanje diktatorskemu upravljanju režima. S prihodom Basharja na oblast je ljudstvo dobilo upanje v izboljšane pogoje življenja, v obljubljenе reforme, ki naj bi Sirijo modernizirale. Vendar določenih dogodkov režim ni bil zmožen imeti pod kontrolo. Ruralno Sirijo je prizadela štiri-letna suša, Asadova nesposobna vlada pa je zaradi pomanjkanja kmetijskih pridelkov še zaostрила upravljanje kmetijskih virov. To je izzvalo val migracij iz podeželja v mesta. Sirija je bila priča demografskemu razcvetu leta 1980, ki je prinesel

zasičenost trga dela. Ravno, ko se je kazala večja potreba po delovnih mestih, je Asad krčil delovna mesta in gospodarstvo z namenom financiranja vojske. Poleg tega Bashar spodbuja bolj konzervativno obliko Islama – Alavite, ki omejujejo večinsko sunitško skupnost v Siriji. Od začetka vstaje so bila najbolj prizadeta sunitška področja, kjer se je zbirala in delovala predvsem mladina: Deraa, Jisr al-Shughour, Homs, Idleb, Douma in Hama. Nasprotno pa so področja, kjer prevladuje tradicionalna podpora vseh etičnih skupin, kot so Damask in Aleppo, ostala relativno mirna. Kljub temu sem skozi diplomsko delo ugotovila, da se državljanska vojna ne bi razvila brez vmešavanja zunanjih akterjev. Ti so izkoristili šibko državnost in razbito arabsko nacionalno zavest Sircev za uveljavitev lastnih interesov v Siriji. Verjamem, da se brez podpore vpletenosti zunanjih akterjev, ki so sprtima stranema nudili finančno podporo in so tudi poskrbeli za dostavo orožja, ne bi razplamtela državljanska vojna. Verjetno bi prišlo le do ponovnega protesta, utišanega s strani avtoritarnega režima. Prvo tezo lahko sprejemem le delno, saj lahko potrdim, da so za povod sirskih vstaj krivi samo notranji akterji. Vendar se je sama državljanska vojna razvila zaradi vpletenosti zunanjih akterjev, ki so izkoristili sirske vstaje, katere namen je bil padec avtoritarnega režima pod dolgoletnim vodstvom družine al Asad.

Skozi diplomsko nalogo sem se vedno znova spraševala, zakaj med vsemi arabskimi državami s prisotnostjo arabske pomladi ali ne, zakaj ravno v Siriji že pet let potekajo nemiri? Razlogi za obstoj Asada na vrhu režima so številni. Ključni stebri režima so ves čas prisotni na svojem mestu. To omogočajo predvsem sirske vojaške in varnostne sile, ki jih sestavljajo pripadniki alavitske sekte. Ti so se izkazali kot močno zvesti režimu, pripravljeni za zakol svojih rojakov z namenom, da se ohrani režim. Močni razlog za obstoj režima se navezuje na njegovo podporo različnih socialnih skupin. Med-tem ko je Bashar zmanjšal gospodarske reforme, je ohranil svoje socialne vezi predvsem z manjšinami, kot so alaviti, kristjani in Druzi. Ob začetku vstaj so te manjšine podprle Asada bolj zaradi strahu glede njihove usode v primeru, če režim zares pade. Desetletja je veljalo, da režim spodbuja heterogenost prebivalstva v Siriji. Vendar je režim obtožil opozicijo spodbujanja sektaštva. Sektaštva so se prestrašile predvsem manjšine, ki so zaščito našle v režimu, kar pomeni večanje Asadovih podpornikov. Med tem ko opozicija še vedno vztraja, da niso motivirani z sektaštvom, je potencial za etično državljansko vojno vse močnejši in nasilje se nadaljuje. Ključni pomen za ohranjanje nemirov v Siriji so zavezništva, ki temeljijo na različnih interesih; bodisi zaradi strateškega

položaja Sirije, zaradi boja med šiitskim in sunitskim blokom ali pa preprosto zaradi želje po porazu nasprotnikov. Posredni in neposredni akterji z oboroževanjem in donacijami režimu ali upornikom povečujejo nestabilnost ter povzročajo še večji kaos na sirske tleh in preprečujejo končanje nemirov (Phillips 2012).

Povezanost vpletenih zunanjih akterjev v sirski državljanski vojni predstavlja zapleten vzorec raznolikosti interesov med posameznimi militarnimi ali verskimi skupinami in državami. Ravno ta vzorec sem želela predstaviti z dodatno raziskovalno tezo: *vmešavanje zunanjih akterjev v sirsko državljansko vojno je pripomoglo k oblikovanju vojne na več ravneh*. Dejstvo je, da so se regionalni akterji na bojujoče strani razdelili glede na muslimansko religijsko pripadnost: sirska sunitska večina, kateri so se pridružili sunitski borci drugih držav, in alavitska oblastna manjšina, ki tesno povezuje šiitske skupnosti po vsem svetu. Irak in Libanon z vplivnim šiitskim prebivalstvom si na splošno prizadevata vzdrževati boljši odnos z Iranom in Asadovim režimom, katerega manjšinska sekta alavitov je veja šiitskega Islama. Sunitsko arabski narodi nasprotujejo Iranu in njegovi šiitski večini ter so posledično antagonistični do Asadovega režima. Poraz Asada bi omogočil sunitskim narodom, kot je Savdska Arabija in Katar, da delujeta kot proti utež Iranu. Neizbežno je bilo sektaško nasilje Hezbolah utemeljeno z dejstvom, da je večina uporniških skupin v Siriji sunitskih. Hezbolah so prisegli, da bodo sodelovali v boju na strani sirske vlade do zmage. Zanimivo je dejstvo, da libanonski sunitski muslimani podpirajo predvsem sunitske upornike proti Asadu. Da je pripadnost med muslimani na Bližnjem vzhodu bistvenega pomena, nam prikazuje ravno Libanon, katerega prebivalci so razdeljeni na podporo sirskega režimu in upornikom. Preko sirskega konflikta naraščajo sektaške delitve v religiji. Napetost se veča v Iraku z militantno organizacijo ISIS, povezanih sunitskih skrajnežev v sodelovanju z ideološkimi zavezniki med sirske uporniki, medtem ko so iraški šiitski skrajneži zvesti iranskemu zavezništvu z sirskega režimom. Vpletenost mednarodnih akterjev vpliva na oblikovanje politike celega sveta. Najmočnejši tekmi Združene države Amerike in Rusija, v sirskega konfliktu ne želita uveljaviti le lastnih interesov, ampak imata namen poraziti nasprotnico. Če Rusija iz sirskega državljanske vojne odide kot poraženka, bodo imele Združene države Amerike globalno moč nad naftnimi viri in zemeljskim plinom ter obratno. Na podlagi ugotovitev sprejemem svojo drugo tezo, saj je sirski konflikt omogočil razvoj državljanske vojne na več ravneh. Sprva je šlo

za vojno med svobodo sircev in politično prevlado sirskega režima sedaj pa lahko govorimo o globalni vojni za nafto in verskih prepričanjih, katerih vpliv čutimo tudi že v Evropi.

Kar se je začelo kot poskus padca avtoritarnega režima predsednika Basharja al Asada, se je preneslo v regionalno državljansko vojno, v katero so se zaradi lastnih interesov vpletli zunanji akterji. Sirija je na točki, ki se ne premakne; režim je daleč od padca, opozicija pa ne kaže namenov, da bi se odrekla svojim ciljem. Z neposredno zunanjo intervencijo lahko zaključimo, da scenarij za prihodnost Sirije prinaša le poraze. Najbolj verjetno je, da bo opozicija padla, režim pa bo obstal. To lahko ocenjujemo na podlagi uspešnih desetletij režimskega obstoja. Svobodna sirska vojska je prešibka tudi s številnimi zavezniki in bo potrebovala več let, da doseže enakost z režimsko vojsko. V primerjavi s Tunizijo, kjer je diktatorski režim padel, v Siriji opozicija ne more pridobiti dovolj podpore za odpravo trenutnega režima. Upad gospodarstva bi lahko vplival na številčnejši upor proti Asadovemu režimu vendar je tukaj še vedno prisotna vojska, ki je usposobljena, da ostane zvesta režimu. Sirijo lahko sedaj predstavimo kot mozaik, kateremu vladajo prevladujoče manjšine in teroristične organizacije. Sirska državljanska vojna je označena za najhujšo humanitarno krizo po drugi svetovni vojni z več milijoni ubitih, ranjenih in pogrešanih ter z 22 milijonov Sircev razseljenih iz svojih domov. Območje Sirije je postalo največje bojišče in generator sunitskega-šiitskega sektaštva v zgodovini, kar že sedaj predstavlja globoke posledice pri širjenju terorizma kot tudi za prihodnje meje na Bližnjem vzhodu. Razočaranja zahodnih držav se večajo, Sirija postaja propadla država. Asad je v skladu z režimom prej pripravljen uničiti Sirijo, kot pa se predati.

Muriel Asseburg in Heiko Wimmen v svojem članku poudarjata, da se bo po koncu vojne izpostavila potreba po zmanjšanju vpliva vojaških akterjev in potreba po popravilu raztrgane arabske družbe. Eden od ključnih predpogojev za uspeh je prizadevanje za krepitev nastajajoče lokalne samorganizacije in omejevanje upornikov v stroge vojaške vloge. S tem se bo omejil nadzor režima in priložnosti za politične spremembe se bodo odprle. Po koncu vojne bodo možnosti za sobivanje le, če se bodo dopolnile ali spremenile politične strukture režima. Evropejci bi morali že sedaj ustvarjati podlago za post-Asadovo dobo, pri čemer moramo biti pozorni na poslabšanje razdrobljenosti lokalne strukture in rivalstva zunanjih akterjev (Asseburg in Wimmen, 2012).

Dogajanje v Siriji nam je dokaz, s kakšno hitrostjo lahko močna, stabilna država spremeni svoje stanje v propadlo državo in kako te spremembe vplivajo na druga območja s prelivanjem terorizma, regionalnimi nestabilnostmi, gospodarskim opustošenjem in begunskimi krizami. Upam si trditi, da se sedanje razmere v sirski državljanski vojni, dokler Asadov režim vztraja pri neusmiljenih bojih za oblast, ne bodo izboljšale temveč le ogrozile celotno regijo ali celo ostale dele sveta. Kot sem že omenila v uvodnem delu diplomskega dela, mi je največji problem samega raziskovanja predstavljalo interpretiranje oziroma definiranje dogajanja v Siriji. Težko je ostati objektiven in povzeti v celoto vsebine posameznih avtorjev, katerih besedila in zaključki temeljijo na podlagi države ali religije, iz katerih prihajajo. Še težje je vključiti pripovedovanja posameznikov, ki so bili priča vstajam in prvim bojem. Njihove zgodbe je nemogoče dokazati ali podpreti z dokazi ki so mi bili dostopni pri pisanju diplomskega dela.

Sama se sedaj osredotočam na posledice sirske državljanske vojne; na val begunskih migracij, katerih posledice čutimo tudi že v Sloveniji. Obstajajo pravni postopki za sprejem masovnih pribežnikov? Ali bodo kljub svoji kulturi in veri, ki se močno razlikuje od naše, sprejeti med nami? Kakšne so njihove dolžnosti in pravice v Sloveniji? Se Evropi približujejo sila, ki bo vplivala na spremembe evropskega načina življenja? Na posledice državljanske vojne v Siriji se bom osredotočila in jih preučevala v nadaljnjem magistrskem delu.

7 LITERATURA

1. Alagha, Joseph. 2014. Hezbollah and the Arab Spring. *Contemporary Review of the Middle East* 1 (2): 189–206.
2. Allison, Roy. 2013. *Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=d8f584a0-e23f-4417-a801-af141048ad0c%40sessionmgr4005&vid=0&hid=4208> (19. september 2015).
3. Austin, Steve. 2013. *Crude Oil and the Syrian Conflict*. Dostopno prek: <http://www.oil-price.net/en/articles/crude-oil-syrian-conflict.php> (21. september 2015).
4. Bagdonas, Azuolas. 2014. *Russia's Interests in the Syrian Conflict: Power, Prestige, and Profit*. Dostopno prek: <http://ejeps.fatih.edu.tr/docs/articles/159.pdf> (21. september 2015).
5. Bowen, Jeremy. 2013. *The Arab uprisings*. Sydney: Simon & Schuster.
6. Brown, Bryan. 2015. *5 Things to Know About ISIS*. Dostopno prek: <http://dfy9psslmdu4q.cloudfront.net/media/A160F4F7-BCCD-FD06-4002A3B8BC95A82B.pdf> (16. september 2015).
7. De Juan, Alexander in André Bank. 2015. The Ba'athist blackout? Selective goods provision and political violence in the Syrian civil war. *Journal of Peace Research* 52 (1): 91–104.
8. Djalili, Mohammed-Reza in Kellner, Thierry. 2014. *Iran's Syria policy in the wake of the 'Arab Springs'*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=84db249d-4eef-4b8b-850c-290d98f2fbdd%40sessionmgr4001&vid=0&hid=4113> (13. september 2015).
9. Dorschner, P. Jon. 2013. *The United States "War on Terror" Has Been Overtaken By Events*. Dostopno prek: http://www.unc.edu/depts/diplomat/item/2013/0912/oped/op09_dorschner.html (21. september 2015).
10. Engdahl, F. William. 2012. *Vojna za nafto*. Mengeš: Ciceron.

11. Fildis, Ayse Tekdal. 2011. Middle East Policy. Dostopno prek: <http://eds.b.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer?sid=bcb05a080eb5-4eb8-b3da-b23597e30a43@sessionmgr113&vid=1&hid=114> (3. september 2015).
12. Fradkin, Hillel in Lewis Libby. 2013. Why Sunnis Fear Shiites. Dostopno prek: <http://eds.b.ebscohost.com.nukweb.nuk.lj.si/eds/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=15&sid=26f37d4e-1688-46f1-8931-3ba49eb7c2a4%40sessionmgr111&hid=121> (13. september).
13. Hove, Mediel in Mutanda Darlington. 2014. The Syrian Conflict 2011 to the Present: Challenges and Prospects. *Journal of Asian and African Studies* (3). Dostopno prek: <http://jas.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/early/2014/12/04/0021909614560248.full.pdf+html> (1. november 2015).
14. Humud, Carla in Mary Beth Nikitin. 2015. *Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response*. Dostopno prek: <https://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33487.pdf> (31. avgust 2016).
15. Jensehaugen, Jørgen. 2009. Hezbollah: A Short History. *Journal of Peace Research* 46 (4): 605.
16. Jones, Toby Craig. 2012. *America, Oil, and War in the Middle East*. Dostopno prek: <http://jah.oxfordjournals.org/content/99/1/208.full> (21. september 2015).
17. Joundi, Al Sami. 1972. *Židje in Arabci*. Ljubljana: Zavod borcev.
18. Katz, N. Mark. 2013. *Russia and The Conflict in Syria*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=6dc13ed7-766d-4363-bd44-9ae3bcd526e7%40sessionmgr4004&vid=0&hid=4208> (19. september 2015).
19. Kaya, Karen. 2014. *The Syrian Crises from a Neighbour's Perspective: view from Turkey*. Dostopno prek: <http://fmso.leavenworth.army.mil/documents/Syrian-Crisis-View-from-Turkey.pdf> (13. september 2015).

20. Khlebnikov, Alex. 2013. *Why is Russia Standing by Syria?*, 26 september. Dostopno prek: http://www.dayn.org/sites/default/files/TA_Notes_KHLEBNIKOV_Russia-Syria_260911.pdf (2. november 2015)
21. Kreutz, Andrej. 2007. *Russia in the Middle East*. London: Praeger Security International.
22. Lynch Marc, Freelon Deen in Aday Sean. 2014. Syria in the Arab Spring: The integration of Syria's conflict with the Arab uprisings. *Research & Politics* 1 (3). Dostopno prek: <http://rap.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/srap/1/3/2053168014549091.full.pdf> (26. oktober 2015).
23. Martini, Jeffrey, Erin York in William Young. 2013. *Syria as an Arena of Strategic Competition*. Dostopno prek: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR200/RR213/RAND_RR213.pdf (10. september 2015).
24. McHugo, John. 2014. *Syria a Recent History*. Dostopno prek: Google books.
25. Milani, Mohsen, 2013. *Why Tehran Won't Abandon Assad(ism)*. Dostopno prek: http://csis.org/files/publication/TWQ_13Winter_Milani.pdf (13. september 2015).
26. Monshipouri, Mahmood in Erich Wiegler. 2015. *Syria: The Hope and Challenges of Mediation*. Dostopno prek: http://file.insightturky.com/file/Pdf/05_monshipouriwiegler_3.pdf (16. september 2015).
27. Perthes, Volker. 2004. *Syria under Bashar al-Asad: Modernisation and the Limits of Change*. New York: Oxford University Press Inc.
28. Phillips, Christopher. 2012. *After the Arab Spring: Power Shift in the Middle East?: Bloody Arab Spring*. LSE IDEAS Special Report. Dostopno prek: https://www.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/SR011/FINAL_LSE_IDEAS__SyriasBloodyArabSpring_Phillips.pdf (2. september 2016).
29. Puelings, Jelle. 2010. *Fearing a Shiite Octopus*. Dostopno prek: <http://aei.pitt.edu/13830/1/ep35.pdf> (10. september 2015).

30. Sarihan, Ali. 2012. *Is the Arab Spring in the Third Wave of Democratization? The Case of Syria and Egypt*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.unilj.si/eds/pdfviewer?sid=ade17ffa-f7b7-4ad1-aeefa-ac3d338c7c6d%40sessionmgr4004&vid=0&hid=4205> (10. september 2015).
31. Slim, Randa. 2014. *Hezbollah and Syria: From Regime Proxy to Regime Savior*. Dostopno prek: http://file.insightturkey.com/Files/Pdf/06_slim_3.pdf (16. september 2015).
32. Spyer, Jonathen. 2014. *Proceeding With Caution: The Current Balance Of Forces In The Syrian Civil War And Israeli Concerns*. Dostopno prek: <http://www.rubincenter.org/2014/07/proceeding-with-caution-the-current-balance-of-forces-in-the-syrian-civil-war-and-israeli-concerns/> (16. september 2015).
33. STA. 2014. Predsedniške volitve v Siriji: Asadu 88 odstotkov glasov. Reporter, 19. december. Dostopno prek: <http://www.reporter.si/svet/predsedni%C5%A1ke-volitve-v-siriji-asadu-88-odstotkov-glasov/24981> (8. avgust 2015).
34. Swaine, D. Michael. 2014. *Chinese Views of the Syrian Conflict*. Dostopno prek: <http://www.hoover.org/sites/default/files/uploads/documents/CLM39MS.pdf> (20. september 2015).
35. Videmšek, Boštjan. 2013. *Upor: Arabska pomlad in evropska jesen*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
36. Qaddour, Jomana. 2013. *Washington Quarterly*. Dostopno prek: http://csis.org/files/publication/TWQ_13Winter_Qaddour.pdf (4. september 2015).
37. Wieland, Carsten. 2007. *Syria's Challenges After the Election Year*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=3806e3df-2180-46c1-9e1a-08ff85a3339a%40sessionmgr4001&vid=0&hid=4205> (4. september 2015).
38. Ziser, Eyal. 2007. *Commanding Syria : Bashar Al-Asad and the First Years in Power*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/ebookviewer/e>

book/bmxIYmtfXzE5MTMxM19Fqu41?sid=2eda1e66-7bb5-42d2-8b70-5b0cef90c3fd
@sessionmgr4005&vid=9&hid=4205&format=EB# (5. september 2015)

39. Zuhur, Sherifa. 2015. The Syrian Opposition: Salafi and Nationalist Jihadism and Populist Idealism. *Contemporary Review of the Middle East* 2 (1–2): 143–163.